

Minttu Saario
Miranka Salmikoski

**KOTKA-KYMIN SEURAKUNNAN
VAPAAEHTOISTYÖN
MERKITYS JA VAIKUTUKSET
MAAHANMUUTTAJIEN
KOTOAUTUMISESSA**
Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyö

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomikoulutus

2024

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Sosionomi (AMK)
Tekijät	Minttu Saario & Miranka Salmikoski
Työn nimi	Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön merkitys ja vaikutukset maahanmuuttajien kotoutumisessa
Toimeksiantaja	Kotka-Kymin seurakunta
Vuosi	2024
Sivut	61 sivua
Työn ohjaajat	Harri Mäkinen (Xamk), Maarit Koskensalo-Tiainen & Riikka Häkkinen (Kotka-Kymin seurakunta)

TIIVISTELMÄ

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan, miten Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyö vaikuttaa ja kuinka suuri merkitys sillä on maahanmuuttajien kotoutumisessa. Vapaaehtoistyötä on tutkittu yleisesti, mutta seurakuntien kohdennetut tukitoimet ovat jääneet varsin tutkimattomiksi. Opinnäytetyön tarkoituksena on saada tarkkaa ja ajantasaista tietoa siitä, miten merkityksellistä seurakunnan kautta tarjottu vapaaehtoistyö maahanmuuttajille on. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena oli vastausten analysoinnin jälkeen antaa seurakunnalle ajantasaiset tutkimustulokset vapaaehtoistyön merkityksestä sekä etenkin vaikutuksista maahanmuuttajien kotoutumisprosessissa. Seurakunta hyötyy tuloksista, joiden pohjalta se saa tosiasiallista tietoa työnsä vaikuttavuudesta ja siitä, mitä tällä osa-alueella tulisi mahdollisesti jatkossa kehittää.

Opinnäytetyömme tutkimusaineisto muodostui laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen kautta. Työ toteutettiin kysely- ja haastattelututkimuksena. Kyselyt suoritettiin Etelä-Kymenlaakson ammattiopiston kieliryhmissä sekä seurakunnan omissa tiloissa toimivissa kielen alkeiden opetusryhmissä, joissa opettajat olivat neuvomassa kyselyihin vastaamisessa. Täten mahdollistui tunnin alussa selkiyttää tutkimuksen kysymykset ja tavoitteet. Lisäksi oli tärkeää, että kyselyyn sai vastata omalla äidinkielellään tai vaihtoehtoisesti englannin tai suomen kielellä. Tämän lisäksi tehtiin kolme erillistä syventävää yksilökohtaista haastattelua. Maahanmuuttajien täyttämiä kyselylomakkeita palautui 60 kpl. Haastatteluja tehtiin kolme. Tutkimusaineisto käytiin läpi, litteroitiin ja analysoitiin huolellisesti.

Vapaaehtoistyön merkityksestä maahanmuuttajille vahvimmin esiin nousi inhimillisen avun saaminen arjessa, lämmin ja empaattinen kohtaaminen sekä suomen kielen oppiminen. Myös ruoka-apu oli suurelle osalle todella merkittävä auttamisen muoto. Vaikutuksista puolestaan korostui se, että kun moni oli saanut apua ensin kielen oppimisessa, niin sitä kautta on mahdollistunut ammattiin kouluttautuminen. Koulutuksen saamisen myötä suurin vaikutus on ollut työllistyminen. Näin ollen voidaan todeta kotoutumisprosessin onnistuneen, kun on päästy niinkin myönteiseen lopputulokseen. Seurakunnan vapaaehtoistyö näyttölee isoa osaa prosessin edetessä.

Asiasanat: maahanmuuttaja, kotoutuminen, seurakunta, vapaaehtoistyö, opinnäytetyö

Degree title	Bachelor of Social services
Authors	Minttu Saario & Miranka Salmikoski
Thesis title	The significance and effects of Kotka-Kymi parish voluntary work in the integration of immigrants
Commissioned by	Parish of Kotka-Kymi Church
Time	2024
Pages	61 pages
Supervisors	Harri Mäkinen (XAMK), Maarit Koskensalo-Tiainen & Riikka Häkinen (parish of Kotka-Kymi Church)

ABSTRACT

This thesis examines how voluntary work in the parish of Kotka-Kymi affects and how important it is in relation to integration of immigrants. Volunteering has been studied in general, but targeted support measures for parishes have remained relatively unexplored. The objective for the thesis was to obtain accurate and update information on the significance of volunteer work offered to immigrants through the parish. After response-analyzing, the aim of the qualitative study was to provide the parish with updated research results on the significance of volunteering and, in particular, on the effects to the integration process of immigrants. The church benefits from the results, which provide them with actual information about the impacts of their work and what should possibly be developed in this field in the future.

The research material of this thesis was formed through qualitative research. The work was implemented as a survey-and interview study. The surveys were conducted in the language groups of South Kymenlaakso Vocational College and in the basic language teaching groups operating in the parish's own premises, where teachers were there to advise on answering the surveys. This made it possible to clarify the questions and objectives of the survey at the beginning of the lesson. It was important that the survey could be answered in one's mother language or, alternatively, in English or Finnish. In addition, three separate interview was made. A total of 60 questionnaires filled in by immigrants were returned. The research material was reviewed, transcribed, and analyzed carefully.

Of the significance of volunteering for immigrants, most came up human help from people to people in everyday life, warm and empathic encounters and learning Finnish. Food aid was in addition a very significant form of help for most people. In turn about the effects, it was highlighted that after many of immigrants had first received help in learning the language, it has made it possible have education for a profession. With receiving education, the biggest impact has been employment. Therefore, it can be concluded, that the integration process has been successful, when such a positive outcome has been achieved and parish volunteering plays a major role in the progress of the integration process.

Keywords: immigrant, integration, parish, volunteering, thesis

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	MAAHANMUUTTO JA MAAHANMUUTTOTYÖ	8
2.1	Maahanmuutto	8
2.2	Maahanmuuttotyö	10
2.3	Maahanmuuttajien kotouttaminen	10
2.4	Kotoutuminen	11
3	VAPAAEHTOISTYÖ	15
3.1	Vapaaehtoistyön tekeminen	15
3.2	Kirkon ja seurakunnan maahanmuuttajatyö Suomessa	18
3.3	Seurakunnan vapaaehtoistoiminta maassamme	21
3.4	Kotka-Kymin seurakunnan maahanmuuttajatyö ja vapaaehtoistoiminta	23
4	TUTKIMUKSEN ETENEMINEN JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	24
4.1	Työsuunnitelma	24
4.2	Tutkimuksen merkitys Kotka-Kymin seurakunnalle	25
4.3	Opinnäytetyön tutkimuskysymykset	27
5	EMPIIRINEN TOTEUTUS	28
5.1	Laadullinen tutkimus	28
5.2	Aineiston keruu ja käsittely	30
5.3	Aineiston analyysi	31
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET	32
6.1	Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön merkitys maahanmuuttajien kotoutumisessa	32
6.2	Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön vaikutukset maahanmuuttajien kotoutumisessa	37
6.3	Haastattelut	40
6.4	Tutkimukseen osallistuneiden maahanmuuttajien ajatuksia	42

7	JOHTOPÄÄTÖKSET TUTKIMUKSESTA	43
7.1	Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön merkitys maahanmuuttajien kotoutumisessa	43
7.2	Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön vaikutukset maahanmuuttajien kotoutumisessa	45
8	OPINNÄYTETÖN VAIKUTTAVUUS	47
8.1	Luotettavuus	47
8.1.1	Validiteetti eli pätevyys.....	48
8.1.2	Reliabiliteetti eli pysyvyys	49
8.2	Eettisyys ja kestävä kehitys	50
8.3	Tulosten hyödynnettävyys	53
9	POHDINTA	54
	LÄHTEET	56
	KUVALUETTELO	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyönä olemme toteuttaneet laadullisen tutkimuksen, jossa selvitämme seurakunnan vapaaehtoistyön merkitystä sekä vaikutuksia maahanmuuttajien kotoutumiseen. Työn tilaajana toimii Kotka-Kymin seurakunta. Seurakunta ei ole aiemmin teettänyt vastaavanlaista tutkimusta. Nyt maahanmuuttajien ja tilapäistä suojelua hakevien määrän ollessa jälleen kasvussa, seurakunta toivoo tällaisella tutkimuksella selvitettävän heidän järjestämänsä vapaaehtoistyön todellista merkitystä ja mahdollisia vaikutuksia maahanmuuttajien kotoutumisprosessissa. Tulosten perusteella seurakunta saa arvokasta tietoa siitä, onko tarvetta tutkia jotain osa-aluetta vielä laajemmin, mikä on jo hyvää ja toimivaa, mistä maahanmuuttajat tosiasiallisesti hyötyvät, mitä pitäisi mahdollisesti lisätä ja mikä vaatii vielä kehittämistä.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää kyselylomakkeiden sekä erillisten haastatteluiden avulla maahanmuuttajien omia kokemuksia vapaaehtoistyön merkityksestä ja vaikutuksista heidän kotoutumisessaan, eli suomalaiseen yhteiskuntaan sopeutumisessa. Ovatko he saaneet seurakunnan vapaaehtoistyöstä haluamaansa tai tarvitsemaansa apua, minkä he ovat kokeneet toimivaksi, minkälaista auttamista he toivoisivat enemmän ja onko jotain, mitä he eivät ole saaneet ollenkaan. Pyrkimyksemme oli selvittää konkreettisesti vapaaehtoistyön merkityksellisyyttä maahanmuuttajien arjen helpottamisessa sekä vierasmaahan integroitumisessa.

Ideamme lähti siitä, kun viime vuonna molemmat työskentelimme vastaanottokeskuksessa. Mintulla on jo useamman vuoden kokemus maahanmuuttotyöstä ja Mirankalla puolestaan pitkä historia seurakunnan vapaaehtoistoiminnan parissa. Kotka-Kymin seurakunta oli ilmaissut kiinnostuksensa tutkimusta kohtaan ja lähdimme viemään asiaa eteenpäin. Yhdessä seurakunnan kanssa käytyjen keskustelujen perusteella päädyimme toteuttamaan aiheen tiimoilta laadullisen tutkimuksen, kysymyslomakkeiden sekä haastattelujen kautta.

Omat intressimme ovat siis vahvasti maahanmuutto- sekä vapaaehtoistyössä. Aihe on meille tärkeä ja tutkimuksella halusimme saada lisää tietoa ja ymmärrystä vapaaehtoistyön todellisista vaikutuksista kotoutumisen tukemisessa.

Haluamme osaltamme olla kehittämässä vapaaehtoistyötä entistä toimivammaksi sekä vastaamaan vieläkin paremmin maahanmuuttajien tarpeisiin. Yhteistyö seurakunnan kanssa oli luonteva kanava lähteä viemään asioita eteenpäin.

Sosionomeina tulemme varmasti työskentelemään tavalla tai toisella maahanmuuttajien parissa. On se sitten oman työelämän kautta tai vapaaehtoistoimijana, niin tavoitteena on olla jollain tavalla mukana ja vaikuttamassa seurakunnan kanssa yhteistyössä vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen. Mielestämme tämä tutkimus oli hyvin ajankohtainen nyt, kun maahan tulijoiden määrä nousi huimasti Ukrainan kriisiin alettua. Toki vapaaehtoistyölle on aina tilausta, mutta erityisesti uusien maahanmuuttajien myötä tarve on nyt korostunut.

Opinnäytetyömme aluksi kerromme taustoja ja teoriaa maahanmuutosta ja maahanmuuttotyöstä niin yleisesti kuin paikallisesti Kotka-Kymin seurakunnan alueella. Lisäksi selvennämme käsitteitä kotouttaminen ja kotoutuminen, jotta lukija saa paremmin käsityksen näistä asioista ja siitä, mihin seurakunnan vapaaehtoistyöllä on mahdollisuus vaikuttaa. Vapaaehtoistyön tekemistä avaamme laajemmin, sillä vapaaehtoistyöllä on Suomessa pitkät perinteet ja monimuotoiset vaikutukset. Vapaaehtoistyötä tarjotaan erilaisin keinoin, useiden toimijoiden toteuttamana. Kuvaamme kirkon ja seurakunnan toimintaa ensin yleisemmin maassamme, jonka jälkeen teksti johdattaa lukijan kohdenneusti Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyöhön.

Teoriaosuuden jälkeen kerromme varsinaisesta tutkimuksesta. Käymme läpi opinnäytetyön tarkoitusta, tutkimuksen tavoitteita, tutkimuskysymyksiä sekä työmenetelmiä. Tärkeimpänä toki, esittelemme tutkimuksen tulokset ja analysoimme niitä. Pohdiskelemme, mitä ajatuksia meillä heräsi, mitä jatkotoimia tutkimuksesta voisi mahdollisesti seurata ja minkälaisia vaikutuksia saimme esille. Viimeisenä kirjoitamme siitä, miltä opinnäytetyön prosessi kokonaisuudessaan on meidän mielestämme tuntunut ja mitä tämä matka meille antoi.

2 MAAHANMUUTTO JA MAAHANMUUTTOTYÖ

2.1 Maahanmuutto

Maahanmuuttoa kutsutaan *immigraatioksi*, joka tarkoittaa, että ihminen muuttaa maasta toiseen. Suomeen päin tapahtuva maahanmuutto on melko tuore ilmiö. Suomen ja Ruotsin välistä muuttoliikettä oli nähtävissä Suomen rajojen sisälle sotien jälkeen, siirtolaisuutena. 1990-luvun aikana maamme onnistunut hankkimaan joinakin vuosina muuttovoittoa hieman hetkittäisesti enemmän, kun maahan tulijoita saapui runsaasti. Varsinkin Somalia oli maa, josta tulijoita oli paljon. Samoihin aikoihin sen aikainen presidenttimme Mauno Koivisto myönsi poliittisen päätöksenteon voimin inkeriläisille mahdollisuuden muuttaa Suomeen paluumuuttajina. Inkeriläisten paluumuutto oli kiivaimmillaan vuonna 1994. Kiivaimman ajan mentyä ohi siirtolaisuuden ja ulkomailta muuttaneiden henkilöiden määrät hiipuivat noin kymmeneksi vuodeksi siihen vähäiseen määrään, johon oli totuttu itsenäisen Suomen olemassaolon aikana. (Tilastokeskus s.a.)

Maahanmuutto lisääntyi huomattavasti sen jälkeen, kun EU kasvatti valtioiden määrää 2010-luvun puolivälin jälkeen. Henkilöiden liikkumisen vapautuksen jälkeen oli uusista EU:n jäsenmaista tullut enemmän maahanmuuttajia. Alueet, joista tulijoita saapui huomattava määrä, olivat esimerkiksi Viro ja Aasia. Vuodet 2007 ja 2008 nousivat siihen mennessä ennätysellisiksi maahanmuuton suhteen. Nettomaahanmuutto piti sisällään vuonna 2008 jopa viisitoista ja puoli tuhatta tulijaa. Vuodet 2008 ja 2009 olivat merkitykselliset, sillä näinä aikoina ulkomailta muuttaneiden määrä oli vaikuttanut kasvattavasti oman väestömme määrään. (Tilastokeskus s.a.)

Maahanmuuton ollessa aiheena on syytä huomioida myös ulkomailta takaisin Suomeen palaavat. Alkaen 2000 vuodesta vuoteen 2009 mennessä maahamme oli ulkomailta saapunut takaisin kaikkiaan liki 218 000 palaajaa. Suomessa syntyneitä paluumuuttajia näistä ihmisistä oli kolmannes. (Tilastokeskus s.a.)

Suomen maahanmuuttoliike pysyi vähäisenä ja tasaisena vuoteen 2015 saakka. Tämä vuosi olikin käännteentekevä, sillä sen vuoden aikana rajamme yli oli saapunut niin suuri määrä turvapaikkaa hakevia, ettei samoja lukuja vielä ennen tätä tavoitettu. Koko vuonna heitä oli yhteensä jopa yli

32 000 henkilöä. Näistä suurin joukko oli tullut maahamme syksyn aikana. Heistä enemmistön voitiin todeta olevan sunnilaisuuteen kuuluvia arabitaustaisia keski-ikäisiä alittavia mieshenkilöitä. Valtaosan kotipaikka oli Bagdad, Irak. Havaittavissa on myös Suomeen tulleiden suuri eroavaisuus turvapaikanhakijoiden statuksessa verrattuna naapurimaihimme Ruotsiin ja Norjaan pyrkivien statuksissa: naapureissamme turvapaikkaa hakevat olivat suurelta osin perhekokonaisuuksia. Tulijoina siis molemmat vanhemmat tai toinen vanhempi ja perheen lapset. (Maahanmuuttovirasto 2017.)

Turvapaikkahakemusten tulva helpottui, ja palasi vuonna 2017 elokuun loppuun mennessä vuoden 2014 tasolle. (Maahanmuuttovirasto 2017.) Vuoteen 2022 saakka hakijoiden määrä oli jälleen melko vähäistä ja tasaista, kunnes Ukrainan sota muutti tilanteen täysin.

Vuonna 2022 Tilastokeskuksen mukaan Suomeen maahanmuuttoja oli ennätyselliset 49 998, kun edellisvuosina maahanmuuttoja oli ollut keskimäärin 29 000–36 000 vuodessa. Suomeen muutto kasvoi etenkin Filippiineiltä, Venäjältä ja Turkista. Maassamme oleilevat ukrainalaiset, jotka saavat tilapäistä suojelua, eivät vielä olleet huomioituna vuonna 2022 Tilastokeskuksen laatimissa maahanmuuttoa koskevissa tilastoissa. (Tilastokeskus 2023.)

Ukrainan kriisin puhjettua vuonna 2022, tilapäistä suojelua maastamme haki valtavan monet ihmiset. Tämän rinnalla myös työperustaisten positiivisten oleskelulupien myöntäminen oli jatkuvassa nousussa. Useat rajan yli selvinneet olivat kokonaisia perheitä. Maahanmuuton ja turvapaikan hakemisen perusteina on yleensä mainittu perhe, opiskelu tai työ. Tällöin -22 huomattavimmat maahamme muuttaneet ryhmittymät olivat Venäläisten pommituksia pakoon lähteneet erilaiset ukrainalaiset kokoonpanot. Itäisen naapurimaamme iskut Ukrainan valtioon näkyivät Suomessa useilla eri tasoilla maahanmuuton työkentällä: tilapäisten suojelun päätösten ohella vaikutukset ulottuivat muun muassa erityisten alojen sekä kausittaista työtä tekevien lukumääriin. (Maahanmuuttovirasto 2023.)

Sotatoimien vuoksi omasta maastaan paenneet ukrainalaiset hakevat siis Suomesta tilapäistä suojelua poliisilta tai rajaviranomaiselta. Ensimmäisen kerran tällä statuksella suojelu vihittiin käytäntöön maaliskuun alussa vuonna 2022 Suomessa. Tällöin EU käytti tilapäisen suojelun direktiiviä. On tärkeää

muistaa, että tilapäisen suojelun saaminen on eri asia kuin turvapaikan saaminen. Tilapäinen suojele on mahdollista myöntää tietyn statuksen kohteena olevalle ryhmälle, ja täten tilapäiseen suojeleluun ei voi käyttää yksilöllisen harkinnan kriteereitä. Turvapaikanhakijaan puolestaan voidaan tätä soveltaa suojelelun tarvetta arvioitaessa. Tällöin vuonna -22 Suomessa jätettiin tilapäisen suojelelun hakemuksia reilut 47 300 kappaletta, joista myönteinen päätös tuli reilulle 45 000 hakijalle. Näistä kaikista ukrainasta lähtöisin oli yli 46 tuhatta hakijaa. (Maahanmuuttovirasto 2023.)

2.2 Maahanmuuttotyö

Maahanmuuttotyö tarkoittaa eri tahojen järjestämää maahanmuuttajan sopeutumisen edistämiseen tähtäävää työtä. Ulkomaalaislaki sisältää soveltamisalaltaan eniten maahanmuuttoa koskettavia lakipykälä. Suomessa sitä voidaan soveltaen käyttää ulkomaalaisten maahanmuuttoon, maasta poistumiseen, maassa oleskelemiseen sekä työn tekemiseen täällä. (Sisäministeriö s.a.)

Maahanmuuttoon liittyvän lainsäädännön valmistelee ja lähes kokonaan määrittelee sisäministeriö. Lainsäädännön toteutumisesta puolestaan vastaa maahanmuuttovirasto eli Migri. Migri antaa ohjeistukset vastaanottokeskuksille, jotka noudattavat näitä Migrin antamia ohjeita ja käskyjä. Vastaanottokeskukset järjestävät kuten aiemmin Migrin määräämät kielikurssit, tiedottamiset eli infot, asumiseen liittyvät velvoitteet, ohjauksen eri asiointitilanteissa sekä terveyden- ja sosiaalihuollon. Kolmannen sektorin, muun muassa seurakuntien järjestämät tukitoimet ovat niiden omia järjestettyjä toimia. Niitä voi olla esimerkiksi diakoniat toiminta, erilaiset kerhot, kahvilat, ystävätoiminta ja niin edelleen.

2.3 Maahanmuuttajien kotouttaminen

Maahanmuuttaja on sellainen ihminen, joka on omasta tahdostaan halukas tai joutunut muuttamaan omasta maastaan uuteen. Maahanmuuttaja on syntynyt ulkomailla ja muuttanut Suomeen esimerkiksi perhesyiden, työn, opiskelun tai lähtömaan tilanteesta johtuvan pakolaisuuden takia. Maahanmuuttajan oleskelulupaa ei myönnetä pelkästään maassa lyhyen ajanjakson viettämistä varten, vaan taustalla on oltava perusteet pidemmän ajan oleskeluun Suomessa.

Hänellä voi myös olla perusteenaan muulla tavoin rekisteröitynä oleskeluoikeus. Yksi vaihtoehto on, että henkilölle on myönnetty oleskelulupakortti. *Turvapaikanhakija* tarkoittaa henkilöä, jonka oleskeluluvan hakeminen perustuu vahvasti kansojemme väliseen tarpeeseen hakea itselleen suojelua. Maassamme tällä hetkellä olevat turvapaikanhakijat kuuluvat kotouttamistoimien piiriin vasta sen jälkeen, kun ovat saaneet oleskeluluvan. (Saukkonen 2020, 77.)

Kotouttaminen pitää sisällään sellaisia viranomaisvoimin toteutettavia toimenpiteitä, joilla pyritään edesauttamaan yksilön sopeutumista uuteen maahan. Tavoitteena on lisätä yksilön hyvinvointia, parantaa terveydentilaa, mahdollistaa kouluttautuminen sekä tähdätä työllistymiseen. Kotouttamistoimissa onkin vahvana päämääränä se, että maahamme tullut ihminen oppii ymmärtämään hänelle kuuluvat oikeudet. Yhtä tärkeää on saattaa maahanmuuttaja ymmärtämään lisäksi omat velvollisuutensa. Tietenkin on oleellista, että henkilö myös kokee vastaanoton turvallisena ja avoimena, ja täten hänet hyväksytään tärkeänä toimijana meidän kantaväestömme kulttuuriin ja otetaan osalliseksi yhteisöömme. (Hiltunen 2012, 16.)

Kotouttamisen vaikuttavuuden arviointia täytyy myös ajantasaisesti tarkastella, sillä se on yksi tärkeä osa suurempaa kotouttamispolitiikkaa. Päätökset, joita tehdään, olisi ensisijaisesti liitettävä nimenomaan varmaan, tutkimusperäiseen informaatioon. Tämä siksi, koska kotoutumiseen kuten myös kotouttamiseen liittyy paljon ja laaja-alaisesti hyvinkin erilaisia аспекteja. Tilanteet ja asiat on huomioitava tapauskohtaisesti, eri tasoilta tutkiskellen, jotta päätösten tekemiseen ei liity turhia riskejä. (Karinen 2020, 214–218.)

2.4 Kotoutuminen

Kotoutumisen aspektit liittyvät pääsääntöisesti työllistymiseen, asumiseen sekä koulutukseen ja terveyteen. Lisäksi siihen luetaan turvallisuuden tunteisiin liittyvät seikat ja elämäntilanteen tasapaino. Huomio kiinnittyy myös henkilön kansalaisuuteen sekä tämän sosiaalisiin suhteisiin, mitä tulee muun muassa viranomaistahoihin, itselleen tärkeään etniseen väkeen ja kulttuuriin sekä toisiin erilaisiin ryhmittymiin. (Ager & Alison 2008, 169). Kotoutuminen pitää sisällään vahvan tunteen yhteenkuuluvuudesta olemassa olevan yhteiskunnan

sisällä, uuden maan ja kulttuurin kokemista ja aistimista positiivisessa näky-
mässä, sekä aidosti tuntemuksen siitä, että on valmis niin sanotusti laittamaan
itsensä likoon uuden kotimaan puolesta. Ihmisen katsotaan kotoutuneen tä-
män saavutettua arjessaan tasapainon ja sellaisen vaiheen, jossa hän onnis-
tuu täydessä toimijuudessa itselleen vieraassa ympäristössä. Kotoutumisen
tavoitteena on synnyttää maahanmuuttajalle kokemus yhteiskunnan täysival-
taisesta jäsenyydestä uudessa kotimaassa opettamalla tarvittavia tietoja ja tai-
toja, sekä saada aikaan tunne siitä, että kuitenkin yksilöllä on mahdollisuus ja
oikeus olla oma itsensä myös täällä uudessa maassa. Tavoitteena on aktivii-
nen yhteiskuntaan osallistuminen, jonka myönteisenä seurauksena on myö-
hemmin myös työllistyminen. (Saukkonen 2020, 21.)

Tutkimukseemme osallistuneet maahanmuuttajat olivat suurin osa jo siinä vai-
heessa, että olivat päässeet opiskelemaan suomen kieltä. Se tuntuikin mo-
nelle olevan iso askel kohti kotoutumista, että tuntee sopeutuvansa paremmin
joukkoon. Kielen opiskelu voi kuitenkin sujua heiltä kovin eri tahdissa. Kaikki
me ihmiset olemme yksilöitä ja oppiminen on yksilöllistä. Toisille opiskelu voi
tuottaa suuriakin haasteita, kun taas toinen oppii nopeasti ja myös muistaa op-
pimansa asiat. Siksi onkin tärkeää olla vertailematta esimerkiksi kielen oppimi-
sen tuloksia muiden kanssa, eikä kotoutumisen onnistumista arvioida sen
kautta, miten nopeasti oppii puhumaan suomen kieltä.

Kotoutumislaisissa säädetään kotoutumista tukevista palveluista. Palveluiden
tarjoamisella pyritään tukemaan ja edistämään kotoutumista sekä maahan-
muuttajan mahdollisuutta aktiivisena jäsenenä toimimiseen nykyisessä yhtei-
sössään tasaväkisenä yhteiskunnallisena vaikuttajana. Lainsäädännön tavoit-
teena on vahvasti tasa-arvoisuuden sekä yhdenvertaisuuden varmistaminen
ja sen eteenpäin vieminen. Lisäksi päämääränä on vuorovaikutuksen lisäämi-
nen myönteisessä valossa useidenkin maahanmuuttajalle ennestään tunte-
mattomien kulttuuritaustojen välillä. (Laki kotoutumisen edistämisestä
681/2023.)

On tärkeää, varsinkin maahanmuuttajan kotoutumisprosessin alkuvaiheessa,
varmistaa kotoutumista edistävien ja tukevien toimenpiteiden sekä palveluiden
olevan hänelle helposti saatavilla. Näistä onkin Migrin ohjeistus informoida

asiakasta selkeästi, tulkkauksen kera, tietyn ajan sisällä Suomeen tulonsa jälkeeseen. Lakisääteisesti maahanmuuttajalle pakollisia ovat muun muassa molempien kotimaisten kielimme alkeiden opetus ja esimerkiksi kurssimuotoisesti tarjotut yhteiskuntaopin tietopaketit eri osa-alueittain. Lisäksi maahanmuuttajalle tarjotaan monipuolisesti kattavaa informaatiota, joka pitää sisällään kulttuuriin sekä työllistymiseen ja kouluttautumiseen suunnattua materiaalia. Päämääränä näillä lakiperustaisilla menetelmillä ja palveluiden tarjonnalla on vahvasti se, että maahanmuuttajat saavuttavat kantaväestön rinnalla saman tasaväkisen arvostuksen ja asemansa tässä suomalaisessa yhteiskunnassamme. Kaikki edellä mainittu pyritään hänelle mahdollistamaan niin hänen oikeuksiensa, kuin myös velvollisuuksiensa kannalta. (Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023.)

Kaksisuuntaisuus kotoutumisessa tarkoittaa maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteisuutta. Maahanmuuttajan omalla motivaatiolla, sitoutumisella ja omatoimisuudella oman tilanteensa parantamiseen on iso merkitys, kun taas yhteiskunnan velvollisuus on tarjota tähän riittävät mahdollisuudet sekä mukautua monimuotoistumiseen ja uusiin vaikutteisiin. Vastaanottavan maan ja siellä asuvien ihmisten tulee sopeutua kasvavan maahanmuuttajien määrän ohella hyväksymään erilaisuus niin yksilötasolla kuin julkisissa palveluissakin. Tähän kuuluvat muun muassa tulkkipalvelut, tarjolla olevien kielten riittävä monipuolisuus ja saavutettavuus sekä syrjintää ja rasismia vähentävien ja vastustavien toimenpiteiden ja toimintatapojen hallitseminen. (Saukko-
nen 2020, 21–22.)

Kotoutumisen onnistumisessa todellakin yksilön oma motivaatio on suuressa roolissa. Tässäkin on taas tärkeä muistaa, että ihmisen oma eletty elämä ja kokemukset vaikuttavat syvästi. Omasta maastaan sotaa paenneet henkilöt ovat enemmän tai vähemmän kriisin keskeltä tulleita ja traumatisoituneita. Henkinen vointi on usein huono ja kotoutumisprosessi ei pääse kunnolla käyntiin. Kun ihmisen henkinen hyvinvointi on saatu paremmaksi, alkaa kotoutumiseen liittyvät asiat sujua helpommin. Siksi on äärimmäisen tärkeää, että kotoutumisprosessissa mukana kulkee seurakunnan vapaaehtoistyö, jonka kautta maahanmuuttaja saa materiaalisen avun lisäksi runsaasti henkisiä eväitä matkansa varrelle.

Kotoutuminen on pitkäkestoinen, jatkuva, laaja ja monimutkainen useiden prosessien kokonaisuus, joka käsittää kaikki elämän osa-alueet. Luonnollisesti muuttuvat elämätilanteet vaikuttavat kotoutumiseen ja sen etenemiseen merkittävästi. *Rakenteellisen kotoutumisen* osa-alueet liittyvät vahvasti yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon mahdollistumiseen. Näihin sisältyy esimerkiksi työmarkkinoiden avautuminen maahanmuuttajille sekä mahdollisuus päästä osaksi erilaisiin koulutuksiin ja niihin liittyviin järjestelmiin mukaan, lisäksi asuinolosuhteiden turvallisuus sekä osallistuminen poliittisesti yhteiskunnallisiin asioihin. Maahanmuuttajille tuleekin samalla lailla kantaväestön kanssa tarjoutua mahdollisuus päästä äänestämään ja muillakin tavoilla vaikuttamaan itselle tärkeisiin asioihin. (Saukkonen 2020, 18–20.)

Kulttuurinen kotoutuminen sisältää käyttäytymisen, tiedollisia asioita kuten asuinmaan kielen oppimisen sekä muutokset arvoissa ja asenteissa ymmärtämällä paikalliset normit sekä niin sanotut yhteiskunnan ja elämän pelisäännöt. *Vuorovaikutuksellinen kotoutuminen* käsittää suhteet eri väestöryhmiin kuuluvien välillä sekä luottamuksen nykyisen asuinmaansa instituutioihin (muun muassa poliisi, terveydenhuolto, virastot). *Identifioiva kotoutuminen* kehittyy edellä mainittujen osa-alueiden rinnalla ja siinä mukana. Samaistumista ja identiteettiä ajatellen maahanmuuttajan integroituminen etenee hyvin, kun hän rupeaa kokemaan olevansa yhdenvertainen ja täysvaltainen jäsen tässä nykyisessä kotimaassaan. Hän kokee tulleen hyväksytyksi osana suomalaista yhteiskuntaa. (Saukkonen 2020, 18–20.)

Akkulturaatioteoriaa pidetään yhtenä parhaiten tiedossa olevista teorioista, kun kyse on kotoutumisesta. Tämä on teoria, jolla mitataan sekä selitetään kotoutumista esimerkiksi kulttuuriin liittyvillä muutoksilla. Muualta Suomeen tullut henkilö usein päätyy noudattamaan semmoista strategiaa, joka luo selkeyttä siihen, missä määrin hän toivoo säilyttävän samankaltaisuuksia oman alkuperäisen kulttuuriyhteisönsä kanssa. Hänen on myös pohdittava, missä määrin taas haluaa saavuttaa yhteneväisyyttä valtaväestöön. Strategisina vaikuttajina edellä mainittuihin asioihin toimivat maahanmuuttajan itsensä määrittämä tärkeys siitä, miten suuri tahtotila on identiteettinsä sekä kulttuurinsa säilyttämiseen, suhteessa valtaväestön suuntaan olevien siteiden tärkeyteen. (Berry ym. 2002, 353.)

Assimilaatio merkitsee sitä, että maahanmuuttajalle ei ole tärkeää oman identiteettinsä säilyttäminen, ei henkilökohtaisella tasolla, eikä alkuperäistä kulttuuriaan ajatellen. Tässä tapauksessa henkilö hakeutuu säännöllisesti, jopa päivittäin toisten eri etnistä ja kulttuurista alkuperää olevien henkilöiden joukkoon. Tällöin suuri onnistumisen mahdollisuus onkin sopeutua nopeammin ja päästä erilaisiin yhteisöihin mukaan. Edellä kertomamme vastakohta on *separaatio*, jossa yksilö pyrkii välttämään kontaktia eri kulttuurin edustajien kanssa säilyttääkseen oman alkuperäisen kulttuuri-identiteettinsä. (Berry ym. 2002, 355.)

Integraatiossa puolestaan yksilö tahtoo säilyttää oman kulttuurisen identiteettinsä, mutta tahtoo kaikesta huolimatta samaan aikaan saada myös kontaktin toisista kulttuureista tuleviin ihmisiin. *Marginalisaatiossa* ei oikeastaan henkilöllä juurikaan löydy mielenkiintoa tai toisinaan myöskään tilaisuutta kulttuurisesti alkuperäisen identiteettinsä varjelemiseen. Mutta siltikään hän ei kaipaa kontaktia muidenkaan kulttuurien edustajien kanssa. Vaarana on jäädä yhteisöjen ulkopuolelle. Tähän voi olla useita eri syitä, ja valitettavasti se saattaa johtua myös syrjinnästä. (Berry ym. 2002, 355.)

Kotoutumisen onnistumista tutkittaessa olemme pyrkineet huomioimaan edellä mainitun tavoin, että kotoutuminen pitää sisällään useita eri aspekteja. Kotoutumisen voidaan katsoa onnistuneen erittäin hyvin silloin, kun kaikki osat ovat kohdallaan: kielen oppiminen, kouluttautuminen ja työllistyminen. Kuitenkin on syytä ymmärtää, että toisille jo yhteiskuntaan ”sisään pääseminen” on suuri askel kohti onnistunutta kotoutumista. Kuten kantaväestössä itsensäkin, myös maahanmuuttajissa löytyy heitä, jotka eivät edes välttämättä tähtää työllistymiseen. On huomioitava myös eri asenteet ja tavoitteet jokaisen henkilökohtaisessa elämässä.

3 VAPAAEHTOISTYÖ

3.1 Vapaaehtoistyön tekeminen

Vapaaehtoistyö tuottaa yleistä hyvää, jonka hyöty kohdentuu muille kuin vapaaehtoistyötä tekevän lähimaiselle. Vapaaehtoistyö voi olla esimerkiksi toimintaa ympäristön tai jonkin yhteisön hyväksi tai ystävätoimintaa vanhuksille ja maahanmuuttajille. Vapaaehtoistoiminnalla ei tulisi korvata ammattityötä, eikä vapaaehtoinen tee työstään minkäänlaista virallista työsopimusta. Näin

ollen kyseinen henkilö voi myös lopettaa työn päätöksellään milloin tahtoo, ilman sen suurempia toimenpiteitä tai irtisanomisaikoja. (Willberg 2015, 6.)

Riippumatta iästä, sukupuolesta tai muista ihmisen ominaisuuksista, voi kuka tahansa tehdä vapaaehtoistyötä pääasiassa omien aikataulujensa ja voimavarojensa mukaan, itselleen tärkeäksi katsomallaan tavalla. Yleensä ihmisen mukana tulee juuri se tärkein, eli lähimmäisenrakkaus sekä aito halu auttaa. Erityisesti tämä lähimmäisenrakkaus korostuu seurakunnan ylläpitämässä toiminnassa, sillä se pohjautuu vahvasti uskonnollisuuteen ja on kirkon koko toiminnan lähtökohta. Vapaaehtoisuudessa ihminen voi käyttää erityisosaamistaan hyödyttäen niin itseään kuin työn kohdettakin. Vapaaehtoinen saa roimasti uusia kokemuksia, lisää arvokasta sosiaalista pääomaa sekä usein myös itselleen voimaantumista. (Kansalaisareena 2018.)

Suomessa vapaaehtoistyöllä on pitkä historia ja sitä on tehty paljon. Vapaaehtoistyötä voidaan tehdä vakavammin tai sitoutumatta, eli harrastuksena, eikä siihen käytettyä aikaa ja kuluja juurikaan seurata. (Hoffrén 2023.) Vapaaehtoistyöntekijöiden avulla toimeksiantajalle itselleen ei palkkakustannuksia synny. Palkoista säästyvät rahat voidaan kohdentaa muuhun ihmisille, esimerkiksi juuri maahanmuuttajille, tarjottuihin palveluihin. (Taponen 2011, 7.) Tutkitusti miehet tekevät enemmän vapaaehtoistyötä urheiluseuroissa, kylätoimikunnissa ja taloyhtiöissä, naiset puolestaan sosiaali- ja terveysjärjestössä sekä uskonnollisissa yhdistyksissä. (Mankkinen 2013, 13–14.) Vahvasti huomattavissa onkin, että myös Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyössä enemmistö näyttää olevan naispuolisia toimijoita.

Vapaaehtoistyötä tekevillä on seurakunnan toiminnasta pääsääntöisesti myönteinen mielikuva. Usein vapaaehtoiselle riittää tunne siitä, että saa auttaa. Vapaaehtoistyön lähikäsitteitä ovat harrastustoiminta, ystävätoiminta, naapuriapu ja talkootyö. (Mäkinen 2017, 15). Talkootyötä ja vapaaehtoistyötä yhdistääkin sen tekeminen korvauksetta. Talkootyö on kuitenkin satunnaista ja ei näin ollen edellytä sitoutumista tai kouluttautumista. Vapaaehtoistyö puolestaan, tekijän niin halutessa, voi olla hyvinkin pitkäjänteistä, suunnitelmallista ja siihen voidaan sitoutua pidemmäksikin aikaa. (Willberg 2015, 7.) Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoisista monet ovat olleet toiminnassa mukana jo useita

vuosia. Pitkäjänteisyys on palkitsevaa ja vapaaehtoistyön kautta voi syntyä jopa elinikäisiä ystävyysuhteita.

Vapaaehtoistoiminnan keinoin pyritään ratkaisemaan monia sellaisia arjen onnistumisen pulmia maahanmuuttajien elämässä, mihin nähdäksemme ainoastaan vuorovaikutuksellinen, avoin ja arvostava ihmisen kohtaaminen pystyy auttamaan. (ETENE 2022, 5.) Itsensä toteuttaminen on muodostunut yhä enenevässä määrin motiiviksi vapaaehtoistointaan osallistumiselle. Kokemukset omasta osaamisesta ja tarpeellisuudesta sekä minäkuvan ja identiteetin voimistuminen tuottavat tyydytystä ja hyvinvointia vapaaehtoistyöntekijälle. (Hoffrén 2023.)

Tällä hetkellä Suomessa ei ole erillistä vapaaehtoistyön tekemiseen liittyvää lakia, joskin eräiden lakien ja säädöksien kohdat koskettavat myös vapaaehtoistyötä. Muun muassa Verohallinto on tehnyt linjauksia vapaaehtoistyöntekoon, määritellen vapaaehtoistyön sellaiseksi työksi, josta ei saada rahallista tai muutakaan korvausta. (Verohallinto 2024.)

Kansantalouden tilinpidossa tai sen mittareissa ei vapaaehtoistyö ole mukaan luettuna. Tämä siksi, että vapaaehtoistyöllä ei pyritä millään lailla hyötymään eikä ansaitsemaan rahaa. Koska vapaaehtoistyö tutkimusten mukaan kuitenkin kasvattaa, paitsi tekijöidensä, myös koko yhteiskunnan hyvinvointia, tulisi tämä arvo mielestämme ehdottomasti sisällyttää tulevaisuuden hyvinvoinnin mittareihin. Aidon kehityksen indikaattorin (Genuine Progress Indicator, GPI) laskelmassa muiden ihmisten hyväksi tehty palkaton työ nousee esille, ja sen merkitys hyvinvoinnille tulee näkyväksi. (Hoffrén 2023.) Jos esimerkiksi Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyötä voitaisiin tämän kaltaisella mittarilla arvioida, uskoisimme sen olevan merkittävä tekijä maahanmuuttajien henkistä ja sosiaalista hyvinvointia mitattaessa.

Vuosina 2010–2014 tehtiin Ruotsissa tutkimus vapaaehtoistyön vaikutuksesta eläkeläisten kognitiivisiin taitoihin. Tuloksista selvisi, että vapaaehtoistyö vaikuttaa positiivisesti iäkkäämpien ihmisten kognitiivisiin taitoihin, sekä pienentää riskiä sairastua dementiaan niillä, jotka osallistuvat säännöllisesti vapaaehtoistyöhön. (Yannick ym. 2017.) Maahanmuuttajien keskuudessa on myös ikäihmisiä, joille erityisesti suomen kielen oppiminen on haastavaa. Siksi onkin tärkeää, että seurakunnalla on riittävästi vapaaehtoisia mukana toiminnassa,

kohtaamaan ja opettamaan ikäihmisiä yksilöllisesti kielen alkeiden oppimisryhmässä.

Tanskasen ja Danielsbackin (2015, 469–479) tutkimuksen perusteella vapaaehtoistyötä tekevät suurten ikäluokkien ihmiset ovat onnellisempia kuin ne, jotka eivät vapaaehtoistyötä tee. Onnellisuus ja auttaminen näyttävät kulkevan yhtä jalkaa, ja vapaaehtoistyö synnyttääkin positiivisuuden kehän lisäten ihmisten onnellisuutta. Inhimillisen kohtaamisen lähtökohtana voidaan pitää sitä, että autettavan tavoin myös auttaja saa itselleen kohtaamisesta myönteisen kokemuksen. Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyöntekijöistä suurin osa on eläkeikäisiä. Oman ajan antaminen toisen ihmisen auttamiseksi ja kiireettömyys tekeekin vapaaehtoistoiminnasta merkityksellistä toimijoille itselleen.

Vapaaehtoistyötä tekevän ihmisen suurikin motivaatio voi kuitenkin ajan mittaan heiketä ja vaarana on, että vapaaehtoisuudesta muodostuu ihmiselle velvollisuus, joka ei enää tuotakaan iloa tekijälleen. Ihmisten tulee täten huolehtia, ettei vapaaehtoistyötä tehdä pelkästään syyllisyydentunnosta, sillä tällöin ei enää voida puhua puhtaasti vapaaehtoistyöstä, jos siitä on tullut suorittamista. (Sauri, 2017, 114.) Seurakunnan tuleekin pitää huolta vapaaehtoistyöntekijöistään, seurata toimintaa, pysyä ajan tasalla ja tarjota vapaaehtoisille täysi tukensa ja kannustuksensa.

Jos lukija kiinnostuu seurakunnassa tehdystä vapaaehtoistyöstä laajemmin, niin aiheesta on tehty muun muassa YAMK-opinnäytetyö vuonna 2023: Katri Kulmala: ”Seurakunnan vapaaehtoistoiminta hyvinvoinnin tukena” Hyvinvointipalveluiden kehittäminen ja johtaminen, Satakunnan AMK.

Lisäksi löytyy opinnäytetöitä aiheinaan muun muassa ”Vapaaehtoistoimijat yhteisön rakentajina seurakunnassa”, ”Vapaaehtoistyön merkitys Saalem-seurakunnalle -- ja mitä se antaa vapaaehtoistyöntekijälle”, ”Tutkimus seurakunnan vapaaehtoistoiminnasta -- vapaaehtoistoimijoiden kokemusten analyysi” sekä ”Vapaaehtoisena seurakunnassa”.

3.2 Kirkon ja seurakunnan maahanmuuttajatyö Suomessa

Kirkon toiminnan lähtökohtana olevaa lähimmäisenrakkautta toteutetaan erilaisin toiminnoin. Näitä ovat mm. jumalanpalvelukset, kastetöimitukset, kuollei-

den siunaus- ja hautaamistoimitukset. Muulla tavoin kirkonmenoja voidaan toimittaa esimerkiksi evankeliumin eli ilosanoman julistamisella, ihmisten sielunhoitoa harjoittamalla, eri muodoissaan lapsiperheiden henkistä hyvinvointia tukemalla, lähetystyön tekemisellä ja kantamalla suuren vastuun diakonisesti. Edellä mainitun *diakonian* ohella kirkon toiminta edistää ihmisten hyvinvointia esimerkiksi perheneuvonnalla ja sairaalasielunhoidolla sekä nuorisotyön ja varhaiskasvatuksen toimijana. Kirkko on toiminnassaan aina etsinyt yhteiskunnan turvaverkkojen ulkopuolelle jääneitä, ja tehnyt auttamistyötä avuntarpeisten sekä hätään joutuneiden ihmisten hyväksi. (Kirkko ja julkiset palvelut 2018, 6.) Suomeen tullessaan maahanmuuttajat lukeutuvat juuri tähän ihmisryhmään. Siksi onkin tärkeää ohjata heitä mahdollisimman pian seurakunnan toiminnan pariin. Vapaaehtoistyö on kirkon maahanmuuttajatyön vahva tukipilari.

Kirkon suorittamana maahanmuuttajatyö Suomessa käynnistyi vuonna 1986, jolloin pakolaistyöhön nimettiin ensimmäinen virallinen sihteeri. Näin myös toimintaan tuli uutena mukaan työntekijä, jonka vastuualueena oli huolehtia informaationkulku muissakin seurakunnissa tästä esiin nousseesta uudesta tarpeesta ja toimintamahdollisuuksista. Hänen toimenkuvaansa kuului myös työntekijöiden kouluttaminen kohtaamaan maahanmuuttajia eri puolella Suomea. (Kyllönen 2012, 63.)

Laajemmin kirkon maahanmuuttajatyö yleistyi alkupuolella 1990-lukua, kun alettiin nimetä seurakuntien maahanmuuttajatyön vastuutyöntekijöitä hoitamaan huomattavasti lisääntyneen maahanmuuttajamäärän tuomia haasteita. Monilla paikkakunnilla seurakunnat vastasivat suuresta osasta niitä ensimmäisenä maahan tulleiden henkilöiden huolehtimisesta. Tämä tarkoittaa Suomeen tulijoiden vastaanottamista sekä kotouttamista. Seurakunnan toimijat alkoivat vetää maahanmuuttajille erilaisia koulutustilaisuuksia sekä tarjosivat toimintaa ja aktiviteetteja. Seurakunnan kautta maahanmuuttajien ryhmätoiminta sai esimerkiksi kerhon pitämiseen soveltuvia tiloja käytettäväkseen. (Kyllönen 2012, 64.)

Vuosituhanne vaihteen jälkeen kirkon maahanmuuttajatyöstä on tullut yhä näkyvämpää. Kirkkoon sidoksissa olevan monikulttuurisen työryhmän mietintö ”*Kansan kirkosta kansojen kirkoksi*” tuli julki juuri ennen vuosituhannevaihdetta. Tällöin vakiintui termi *monikulttuurisuustyö*. Maahanmuuttajista on työn

kohteen ohessa tullut myös toimijoita. Edellä mainitussa mietinnössä niin sanotusti kuulutettiin seurakuntien monipuolisten työmenetelmien ja eri työllisyysalojen yhteistyön toteutumisen perään, monikulttuurisuustyön arkea huomioiden. (Korpaeus-Hellsten 2017, 27.)

Tänä päivänä kirkkohallitus huolehtii paikallisesti eri seurakuntien maahanmuuton kontekstissa suoritettavan työskentelyyn liittyvästä hallinnasta sekä henkilöstön kouluttautumisesta. Kuitenkin itse maahanmuuttajatyössä seurakunnat alueellisesti näyttäytyvät oleellisessa osassa. Seurakuntien maahanmuuttajatyö käsittää maahanmuuttajien sekä maahanmuuttajataustaisten kieli- ja kulttuuriryhmien kohtaamisia monin tavoin. Suurimmat seurakunnat järjestävät myös englanninkielistä toimintaa, ja kirkolla on tämän lisäksi erityisiä maahanmuuttajatyöntekijöitä eri puolilla maata. Kirkon maahanmuuttajatyön diakoninen olemus antaa lempeästi tilaa kasvulle ja oman paikan löytämiselle. (Suomen ev.lut. Kirkko 2024.)

Maahanmuuttajatyössä keskeistä on vastavuoroisen kohtaamisen luominen maahanmuuttajan ja yhteiskunnan välillä, jotta tämä tuntisi osallisuutta kuulumalla kantaväestön joukkoon. Seurakunnan työntekijöitä ohjeistetaan toimimaan rasismia, syrjintää ja torjuntaa ehkäisevästi. (Puuska, 2012, 135–139.) Kansainvälisessä diakoniassa korostetaan avun antamista ehdoitta kaikille ihmisille, riippumatta sukupuolesta, iästä, poliittisesta kannasta tai uskonnosta, varsinkin osattomille ja hädänalaisille. (Malkavaara 2007, 206.)

Monialainen yhteistyö rakentaa yhteiskuntarauhaa tuomalla esiin erilaisia näkökulmia samoihin asioihin ja vaikuttamalla keskustelukulttuuriin eri rintamilla. Seurakuntien diakoniatyö luo merkittävässä määrin kontakteja, vuoropuhelua ja yhteistyötä eri katsomusyhteisöjen välillä ja edistää näin yhteisörauhaa. (Yhdessä elämisen taito 2021.)

Monikulttuurisuus seurakunnassa syntyy eri puolilta maailmaa muuttaneiden ja kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien ihmisten päästessä osallisiksi seurakunnan yhteydestä ja seurakunnan erilaisista toimintamuodoista. Yhteisö on avoin ja muokkautuva, jolloin hyvinkin monenlaisten ihmisten on mahdollista elää yhdessä toisiaan rikastuttaen. (Suomen ev.lut. Kirkko 2024.)

Maahanmuuttajan elämäntilanteen kokonaisvaltainen hahmottaminen edistää seurakuntien työntekijöiden oman työn arvioimista ja kehittämistä. Kirkko ja seurakunnat näyttävät toiminnallaan muille toimijoille, ettei maahanmuuttajien hengellisiä tarpeita voi jättää huomiotta, mikäli heidän halutaan täysin kotoutuvan suomalaiseen yhteiskuntaan. (Lievonen, 2012.) Osa maahanmuuttajista alkaa tunnustaa kristinuskoa vietettyään Suomessa pidemmän ajan. Monet kokevat sen helpottavan kotoutumistaan, sillä onhan evankelisluterilaisen kirkon toimintaa paljon monipuolisemmin saatavilla.

Nyt on toiminnassa uusi, *“Ovet auki – Suomen evankelisluterilaisen kirkon strategia vuoteen 2026”*, jonka ajatuksena on, että kirkko tulee olla kaikkien saavutettavissa. Tämä toteutetaan menemällä ihmisten keskuuteen kutsu- maan heitä mukaan. On syytä miettiä, miten seurakunnan edustajat näyttäytyvät: työn vastaanottajina vaiko työssä toimijoina, jolloin he omassa ympyröis- sään saattavat kirkon toimintaa tunnetuksi ja lähelle ihmisiä. Kirkollisen työn on tarkoitus pyytää ja saattaa ihmisiä kirkon piiriin, kannustaa huolehtimaan ja tuntemaan aitoa välittämistä niin lähimmäisiään kuin luomakunnan kaikkia luo- tuja kohtaan. Tätä toteutetaan julistamalla evankeliumia, yhteisvastuulla, hei- kompien puolesta puhumisella, sielunhoidolla, tasa-arvon toteutumisesta sekä ihmisen omasta arvosta huolehtimisella. Lisäksi kirkko haluaa vaalia koko luo- makunnan eheyttä toiminnallaan. (Ovet auki 2020, 2–4.)

Seurakunta on seurakuntalaistensa yhteisö. Samaan aikaan voidaan myös sanoa sen olevan ikään kuin useiden pienten yhteisöjen muodostama perhe- kokonaisuus. Joillekin ihmisille taas seurakunta toimii työyhteisönä. Seurakun- tayhteisössä palkattujen työntekijöiden rooli on erilainen kuin vapaaehtoisten tai seurakunnan rivijäsenten. (Kanerva & Tanska 2015, 85.)

3.3 Seurakunnan vapaaehtoistoiminta maassamme

WREP-projektin (*“Welfare and religion in 21st century Europe”*) ”Siltojen ra- kentajat” -tutkimuksen tuloksissa näkyy, että inhimillisten perusarvojen kannat- telijana korostui kirkollisen työn tekeminen. Jos kirkon toimintaa vertaa rinnak- kain vapaaehtoisten järjestöjen toimintaan, huomataan sillä olevan hyvin mo- nitasoiset vaikutukset hyvinvoinnin palveluita järjestettäessä. Saamme nähdä kirkon haluavan korostaa esiin nousseiden tarpeiden tärkeyttä, esimerkiksi priorisoimalla sivuun jääneitä ihmisryhmiä. Lisäksi kirkko toimii hyvinvoinnin

laadun parantajana, puolustaa inhimillisiä arvoja ja puhuu niiden puolesta. (Bäckström ym. 2011, 19–33.)

Seurakuntien jäsenmäärät ovat viime vuosina jatkuvasti vähentyneet, mikä vaikuttaa niiden taloudelliseen tilanteeseen ja niukentaa työntekijäresursseja. Vapaaehtoistyöntekijöiden rooli kirkossa on lisääntynyt palkkatyöntekijävaltaisuuden vähetessä. Muun muassa nykyään ei eläköityvän henkilöstön tilalle monissakaan seurakunnissa löydy resursseja uuden työvoiman palkkaamiseen. (Ovet auki, 2020 2–4.)

Useat seurakunnat ovatkin systemaattisesti ryhtyneet vahvistamaan vapaaehtoistoimintansa kehittämistä ja koordinoitua. Virkaan vihityt papit huolehtivat sakramentin jaosta ja kantavat päävastuun saarnoista. Jäljelle jäävät työtehtävät hoidetaan yhteisvastuullisesti. (Kohtaamisen kirkko 2020, 5.) Taloustutkimuksella on teetetty kysely vuonna 2018, josta kävi ilmi 42 prosentin suomalaisväestöstä osallistuneen silloin vapaaehtoistoimintaan. Kyselyn oli teettäneet Kansalaisareena, Kirkkohallitus ja Opintokeskus Sivis. (Hirvonen & Puolitaival 2018.)

Kasteessa kristitty liitetään seurakunnan yhteyteen, kutsutaan seuraamaan ja palvelemaan Kristusta, ja näin annetaan oikeus toimia vapaaehtoisena sekä kannustetaan ottamaan vastuuta seurakunnan tehtävissä. Seurakunnan vapaaehtoistoiminnassa saa olla mukana myös ei-kirkkoon kastettuja sekä jonkin muun uskontokunnan jäsenenä olevia henkilöitä. Kuitenkin seurakunnan vapaaehtoistoimintaakin ohjailee kirkon perusajatus, eli lähimmäisenrakkaus. Kaikessa toiminnassaan kirkko toivookin ihmisten näkevän, että rakkaudellinen muutosvoima perustuu myönteisessä toimivuudessaan kristilliseen uskoon. (Siltala 2020, 15.)

Seurakunnan toiminnassa yhteys ja osallisuus rakentuvat niin suhteessa Jumalaan kuin toisiin ihmisiin, mikä on kirjoitettu jo katekismukseen. Osallisuus seurakunnassa rakentuu yhteisen uskon varaan, se on enemmän, kuin pelkästään yhteisten tapojen ja perinteiden noudattamista. (Thiz, 2013, 37–38.)

Kirkossa ja seurakunnissa on tällä hetkellä tuhansittain vapaaehtoisia toimijoita. Jos heidän antamaansa työpanosta ei olisi kirkolla käytettävänä, seurakunnissa tarjotut palvelut ja monet toiminnot jäisivät merkittävästi suppeammiksi kuin ne nykyisellään ovat. Seurakunnan vapaaehtoistyöhön osallistuvat henkilöt sitoutuvat omassa toiminnassaan koko kirkon toimintaa ohjaileviin arvoihin sekä eettisiin periaatteisiin. Konkreettisesti he siis lupaavat pohjata työnsä vahvasti kristilliseen uskoon, lähimmäisenrakkauteen, tasavertaisuuteen, vastuullisuuteen sekä laadukkuuteen. (Siltala 2020, 7.) On hyvä muistaa, että vapaaehtoistyössä mukana toimiminen ei ole pelkästään työvoimapulan paikkaamista, vaan jäsenten aitoa osallisuutta. (Kohtaamisen kirkko 2014, 24).

3.4 Kotka-Kymin seurakunnan maahanmuuttajatyö ja vapaaehtoistointa

Puhelinhaastattelu Kotka-Kymin seurakunnan maahanmuuttotyön koordinaattori Maarit Koskensalo-Tiaisen kanssa antoi meille paljon tietoa maahanmuuttotyöstä paikallisesti kotiseudullamme. Maahanmuuttotyö vapaaehtoistyön kontekstissa Kotka-Kymin seurakunnan alueella on ajallisesti melko häilyvä, koska vapaaehtoistyö sulautui ensin yleisesti maahanmuuttajien auttamiseen.

Alun perin vapaaehtoistyötä kutsuttiin lähimmäisenavuksi, joka muuntui vapaaehtoistyöksi Kotka-Kymin seurakunnalla noin 1980-luvun tietämillä. Kun maahanmuuttajia alkoi 1990-luvulla virrata Suomeen enemmän, myös maahanmuuttajien vapaaehtoistyön toimintaan ja tarjontaan alettiin liittää enemmän maahanmuuttajille kohdistettuja elementtejä. (Koskensalo-Tiainen 2024a.)

Aiheesta ei löydy tutkittuja tilastoja ja onkin tärkeää erottaa yleisesti toteutettava vapaaehtoistyö seurakunnan vapaaehtoistyön kontekstista. Maahanmuuttajille suunnattu vapaaehtoistyö on suunniteltua ja järjestelmällisesti toteutettua. (Koskensalo-Tiainen 2024a.) Opinnäytetyössämme tutkitaan maahanmuuttajille suunnattua vapaaehtoistyön toimintaa, jonka on tarkoitus edistää heidän kotoutumistaan suomalaiseen yhteiskuntaamme.

Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön merkitys korostuu maahanmuuttajien kotoutumisen onnistumisessa, koska juuri seurakunnan järjestämät kieli-

kahvilat sekä suomen kielen alkeiden opetus toimivat lähes täysin vapaaehtoisten vetäminä. Kielen oppiminen, sosiaalisten verkostojen luominen sekä avun ja tuen saaminen arjessa edistävät maahanmuuttajien nopeampaa kotoutumista. Ne myös antavat monipuolisesti toimivia vaihtoehtoja vastaanottokeskuksen tarjoamien palveluiden tai järjestämien kurssien sijaan, tai niihin pääsyä odotellessa, etenkin, kun yleensä kursseille on pitkät jonot. Seurakunnan kursseilla ja kieliryhmissä pyritään mahdollistamaan tilaa uusille tulijoille heti ensimmäisestä yhteydenotosta alkaen. Alkeiden opetus antaa maahanmuuttajalle varmuutta ja rohkeutta esimerkiksi sosiaalisissa tilanteissa ja virastoissa tai muussa samankaltaisessa asioimisessa.

Seurakunnan tapahtumiin ja tilaisuuksiin on vapaa pääsy. Tämä jo osaltaan mahdollistaa maahanmuuttajien osallistumisen monipuolisesti toimintaan. Paikalle voi tulla hyvinkin matalan kynnyksen yli, eikä kenenkään tarvitse tuntea oloaan ulkopuoliseksi. Kotka-kymin seurakunnassa huolehditaan, että jokainen paikalle tulija huomioidaan ja toivotetaan tervetulleeksi, ja tähän juuri vapaaehtoistyöntekijät voivat suuresti vaikuttaa läsnäolollaan. Kun seurakunnan omaa väkeä on paikalla riittävästi, osallistujien huomioiminen yksilöllisemmin mahdollistuu.

Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoisten voimin toteutetaan seuraavanlaisia maahanmuuttajien kotoutumista edesauttavia tukitoimia: ohjausta ja neuvontaa, ystävöitymistä, kuljetusapua, suomen kielen alkeiden opetusta, lastenhoitoapua, retkipäivien järjestämistä, perhetyön kaltaista tukea sekä arjen asioissa auttamista.

4 TUTKIMUKSEN ETENEMINEN JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

4.1 Työsuunnitelma

Opinnäytetyön hahmottelun aloitimme jo kaupungin ylläpitämässä Kotkan vastaanottokeskuksessa (VOK) työskennellessämme viime keväänä. Koska VOK:n tarjoamat tukitoimet lakisääteisen majoittamistoiminnan ohella ovat mielestämme suhteellisen rajalliset, koemme seurakunnan vapaaehtoistyöllä olevan tärkeä rooli maahanmuuttajien kotoutumisprosessissa.

Kun opinnäytetyön tekijöillä on omakohtaista kokemusta sekä vokiassa työskentelystä että seurakunnan vapaaehtoistoiminnasta, tuo se tärkeää näkökulmaa kokonaisuuden hahmottamiseen. Uskoimme alusta alkaen kykenemme näkemään, mitkä asiat ja tapahtumat vaikuttavat maahanmuuttajien kokemuksiin ja kotoutumiseen. Suunnitelma muuttui matkamme varrella ja nyt se on hiottu lopulliseen muotoonsa. Matkan varrella olemme konsultoineet seurakuntaa sekä saaneet apua ohjaavalta opettajalta.

Otsikkoa pyörittelimme parin viikon ajan, kunnes se löysi lopullisen muotonsa. Tutkimuksen tarkoituksesta olimme heti samaa mieltä: tarkoituksen oli selvittää seurakunnan vapaaehtoistyön merkitystä ja vaikutuksia maahanmuuttajien kotoutumiseen. Toivoimme kyselyn vastaajilta avoimuutta, kertomuksia kokemuksistaan ja annoimme tilaa jokaiselle kirjoittaa juuri oman mielipiteensä.

Tutkimusluvut hoidimme asianmukaisesti ja lähetimme ne hyväksyttäväksi opettajalle. Tutkimuksessamme ei alun perinkään ollut tarkoitus tulla esiin vastaajien henkilökohtaisia tietoja ja näin ollen tutkimuslupaa ei olisi välttämättä tarvittu. Kuitenkin toimimme tilaajan normien mukaisesti ja täytimme tutkimuslupahakemuksen.

4.2 Tutkimuksen merkitys Kotka-Kymin seurakunnalle

Seurakunnan työntekijöiltä selvitimme, mistä tarve tutkimukselle on syntynyt ja minkälaisia odotuksia heillä on tutkimuksemme suhteen. Kotka-Kymin seurakunnan maahanmuuttotyön koordinaattori Maarit Koskensalo-Tiainen vastasi meille kootusti koko työryhmänsä puolesta.

Vapaaehtoistyötä on tehty Kotka-Kymin seurakunnassa jo pitkään. Maahanmuuton lisääntyessä viime vuosina merkittävästi, on seurakunnan henkilöstöllä noussut kysymyksiä, vastaako heidän vapaaehtoistyöntekijöiden voimin tarjoamansa tuki ja apu kohderyhmän tarpeita riittävästi. Onko tukea ja apua osattu kohdentaa oikein, millä tavalla se vaikuttaa ja kuinka suuri merkitys sillä lopulta on? (Koskensalo-Tiainen 2024b.)

Yhdessä vastauksessa tuotiin esiin, että koska kysymyksiä on esitetty muualakin kuin seurakunnan tilaisuuksissa ja ryhmissä, on mielenkiintoista nähdä,

kuinka monet maahanmuuttajat olivat tietoisia mahdollisuudestaan vastata tähän kyselyyn. Tärkeänä seikkana nostettiin se, miten vapaaehtoisille on hyvä antaa palautetta tärkeästä tekemästään työstä. Seurakunnassa odotetaan tulosten palvelevan tässä asiassa. Ja kuten itsekin tutkimustuloksien avulla halusimme tietää, myös seurakunnan henkilöstö toivoo selkeyttä, miten voivat parhaiten kohdentaa voimavarojaan semmoiseen vapaaehtoistoimintaan, joka tuntuu eniten palvelevan juuri maahanmuuttajia. (Koskensalo-Tiainen 2024b.)

Kysyimme myös, aikooko seurakunta tehdä tutkimustulosten perusteella toimenpiteitä, jatkotutkimuksia tai joitain muita vapaaehtoistyöhön liittyviä muutoksia. Meille kerrottiin, että jos seurakunnan työntekijöille herää tunne siitä, ettei tieto heidän vapaaehtoistyöstään ole tavoittanut riittävästi maahanmuuttajia, on mietittävä, mistä ja miten parhaiten heidät tavoittaa. Yksi hyvä keino on tehostaa tiedotusta sekä panostaa mainontaan. Tämän lisäksi Kotka-Kymin seurakunnassa on mietitty, että voitaisiin kouluttaa vapaaehtoisia vastaamaan paremmin maahanmuuttajien toiveisiin ja tarpeisiin. (Koskensalo-Tiainen 2024b.)

Lopuksi maahanmuuttotyön koordinaattori Koskensalo-Tiainen toteaa näin: ”Voimme tutkia tuloksia myös verkostomme kanssa, ja miettiä, mikä palvelu sopii millekin yhteisölle parhaiten. Näin voimme välttää päällekkäisyyksiä ja parantaa yhdessä palvelua. Jos tuloksista löytyy tarvetta lisätutkimukselle, seurakuntamme on edelleen kiinnostunut yhteistyöstä Xamk:n kanssa opinäytetyön toimeksiantajana.” Tiedusteltaessa, kuinka painavassa roolissa tutkimustulokset ovat tulevien päätösten kanssa, koordinaattori sanoo, että ne näyttänevät suuntaa sille, mihin ja miten vapaaehtoistyötä tulee jatkossa kehittää. (Koskensalo-Tiainen 2024b.)

Meille tutkimuksen tekijöinä seurakunnan odotukset kuulostavat kohtuullisilta ja on todella ilo kuulla, että tutkimuksemme tulokset tulevat olemaan merkittävässä osassa seurakunnan vapaaehtoistyön kehittämistyössä.

4.3 Opinnäytetyön tutkimuskysymykset

Koska tarkoituksenamme oli selvittää Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön merkitystä sekä vaikutuksia maahanmuuttajien kotoutumisen onnistumisessa, niin varsinaiset tutkimuskysymyksemme koskivat puhtaasti juuri sitä aihetta. Kyselylomakkeessa oli myös muutama lisäkysymys seurakunnan vapaaehtoistoiminnasta. Haastatteluihin puolestaan oli erikseen laaditut omat kysymyksensä.

Ensimmäinen tutkimuskysymyksemme paneutuu selvittämään vapaaehtoistyön merkitystä kyselyn vastaajalle, hänen kotoutumistaan edistävänä tukitoimena. Kysymys oli muotoiltu seuraavasti: ”Kuinka kuvailisit seurakunnan vapaaehtoistyön merkitystä sinun omalla kohdallasi, eli miltä sinusta tuntuu?” Vastausvaihtoehdot esitimme Likert-asteikoilla ja vaihtoehdot olivat:

- 1) ei merkitystä minulle
- 2) vähäinen merkitys minulle
- 3) en osaa sanoa
- 4) jonkin verran merkitystä minulle
- 5) paljon merkitystä minulle

Annoimme myös tilaisuuden kertoa tuntemuksistaan omin sanoin.

Toinen tutkimuskysymys: ”Kuinka suuri vaikutus seurakunnan vapaaehtoistyöllä on / on ollut sinun sopeutumisessasi suomalaiseen yhteiskuntaan?” (Esim. kielen opiskelu, työllistyminen, harrastukset ym.)

- 1) ei lainkaan vaikutusta
- 2) vähän vaikutusta
- 3) en osaa sanoa
- 4) jonkin verran vaikutusta
- 5) paljon vaikutusta

Varsinaisten tutkimuskysymysten lisäksi pyrimme saamaan monipuolisemmin tietoa maahanmuuttajien kokemuksista Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyöhön liittyen. Kyselylomakkeeseen laitoimme viisi lisäkysymystä ja haastatteluissa käytimme niin ikään viittä eri kysymystä.

Tutkimuksemme tukena, varsinaisten tutkimuskysymysten lisäksi olivat lomakkeessa seuraavat kysymykset:

- 1) Oletko saanut Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön kautta apua, tukea ja/tai ohjausta asioissasi?
- 2) Jos olet saanut, niin minkälaista apua, tukea ja/tai ohjausta?
- 3) Kaipaisitko enemmän apua tai tukea?
- 4) Jos vastasit edelliseen kyllä, niin minkälaista apua tai tukea kaipaisit?
- 5) Tiedätkö, onko seurakunnalla sellaista tarvitsemasi avun ja tuen tarjontaa?

HAASTATTELUSSA KÄYTTÄMÄMME KYSYMYKSET:

Milloin olette saapuneet Suomeen?

Keitä perheeseen kuuluu?

Onko turvapaikkaprosessinne kesken?

Miten olette kokeneet turvapaikkaprosessin etenemisen?

Oletteko olleet yhteydessä paikalliseen Kotka-Kymin seurakuntaan?

Oletteko saaneet seurakunnan vapaaehtoistyön kautta apua omassa kotoutumisen prosessissanne?

5 EMPIIRINEN TOTEUTUS

5.1 Laadullinen tutkimus

Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyötä käsittelevän opinnäytetyön toteutimme siis kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Laadullinen tutkimus vastaa kysymyksiin miksi, miten, kuinka paljon ja millainen. Se pyrkii ymmärtämään tutkimuksen kohdetta sekä selittämään motiiveja tutkimuskohteen käyttäytymiseen ja päätöksiin. Tavallisesti kvalitatiivisessa tutkimuksessa pitäydään pienessä määrässä tapauksia, jotta tulokset pystytään analysoimaan

mahdollisimman kattavasti. Kvalitatiivisen tutkimuksen aineistoa voidaan ke-
rätä vähemmän strukturoidusti kuin määrällisessä tutkimuksessa, ja aineisto
on yleensä tekstinä. (Heikkilä 2014, 15).

Kuten laadullisessa tutkimuksessa tavallisesti, työssämme nojaututaan va-
paaehtoistyön pohjakäsitykseen, josta syntyy havaintojen teoriapitoisuus.
Olemme selvittäneet tutkimusasetelmasta oman ymmärryksemme mukaan
käsityksemme ilmiöstä, eli seurakunnan tarjoamasta vapaaehtoistyöstä ja sen
vaikutuksista maahanmuuttajien kotoutumiseen. Tämä vaikuttaa huomatta-
vasti siihen, millaisia merkityksiä tutkimus saa. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 25.)
Henkilökohtainen mielenkiintomme ilmiötä kohtaan on isossa roolissa, sillä to-
della halusimme tutkimuksen tästä aiheesta tehdä. Myös tutkimuksessa käy-
tettävät välineet, tässä tapauksessa kyselylomakkeet ja haastattelut, vaikutta-
vat saamiimme tuloksiin. Olemme tehneet parhaamme, jotta saamme tutki-
muksesta mahdollisimman eheän kokonaisuuden.

Haastatteluja tehdessämme meidän oli erityisesti huomioitava ja tuotava esiin
haastateltavien osallistumisen vapaaehtoisuus. (Ranta & Kuula-Luumi 2017,
413.) Yhtäkään maahanmuuttajaa ei painostettu, eikä haastettu tutkimukseen
osallistumiseen. Korostimme, että jokaisella on oikeus ja mahdollisuus kieltäy-
tyä kyselystä/haastattelusta ja vielä jälkeempäinkin kieltää sen käyttö tutkimuk-
sessa. Haastateltaville kerrottiin myös oikeudestaan olla vastaamatta kysy-
myksiin, jos heistä siltä tuntuu. Lisäksi muistutimme, ettei tutkimus liity miten-
kään suomen kielen opiskeluun, eikä sitä tarjoaviin tahoihin.

Tutkimuksessa haastateltavien anonymiteettiä tulee aina suojella. (Tuomi &
Sarajärvi 2018, 165.) Meidän oli siis huolehdittava haastateltavien anonymi-
teetin täydellisestä turvaamisesta. Tutkimusta tehdessämme meidän olisi ollut
myös esitettävä mahdolliset eettiset ristiriidat, mutta mielestämme tällaisia ei
ollut. Tarvittaessa käytettyjä viitteitä haastatteluihin olisi voinut muokata niin,
että haastateltavan anonymiteetti säilyy, mutta tähänkään ei esiintynyt tar-
vetta.

Kuten lähdeteoksia lukemalla meille selvisi, myös konkreettisesti saimme huo-
mata, että kvalitatiivisen tutkimuksen analyysi ei ole yksinkertainen eikä yksi-
vaiheinen. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2009, 223–225.) Sitä on tehty koko

tutkimusprosessin ajan, sitä mukaa kun vastauksia olemme saaneet. Tutkimusaineiston käsittely ja analysointi oli hyvä tehdä mahdollisimman pian aineistonkeruun jälkeen, kun kaikki oli meillä vielä hyvin mielessä ja tiesimme sen olevan aikaa vievää työtä. Ajan antaminen tutkimustulosten tarkasteluun ja huolelliseen analysointiin oli myös tärkeää, sillä matkan varrella meille aukesi koko ajan lisää havaintoja, vastauksiin liittyen.

5.2 Aineiston keruu ja käsittely

Käytimme opinnäytetyömme tutkimuksessa monimenetelmällistä lähestymistapaa, sillä laadullisen tutkimuksemme yhtenä osana olemme käyttäneet tyyppillisesti määrällisen tutkimusotteen mukaista kyselylomaketta. Tämä tuntui omaan työhömmme sopivalta menetelmältä, sillä koimme saavamme huolellisesti suunnitellun lomakkeen avulla laaja-alaiset vastaukset tutkimuskysymyksiimme. Vilkan (2021, 94) mukaan määrällinen tutkimusote tarjoaa kaivattua numeraalista selontekoa tutkimuksen tunnettavuudesta. Prosenttiluvut tuloksista kertovat seurakunnan vapaaehtoistyön tunnettavuudesta maahanmuuttajien keskuudessa.

Tutkimuksemme aineistoa kerättiin siis kyselylomakkeiden ja kolmen erillisen haastattelun avulla. Kyselylomakkeita jalkauduimme jakamaan suomen kielen alkeiden tunnille opetusryhmiin seurakunnan tiloihin sekä Etelä-Kymenlaakson ammattiopistolle (Ekami) maahanmuuttajille suunnatulle oppitunnille. Enemmän aikaa vaativat haastattelut suoritettiin henkilöiden kotona, rauhassa ajan kanssa. Itsestämme, opinnäytetyöstämme, kyselyjen taustoista ja tutkimuksemme kysymyksistä sekä niiden tarkoitusperistä kerrottiin maahanmuuttajille selkeästi, tulkkauksen avulla, jotta he ymmärsivät kysymykset kuten ne oli tarkoitettu.

Korostimme kyseessä olevan alueellisesti juuri Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön merkitys ja vaikutukset. Muistutimme, että jos joku vastaajista on muuttanut toisesta kaupungista Kotkan seudulle, ja saanut aiemmassa asuinpaikassaan tukea ja apua paikallisesti sen alueen seurakunnan vapaaehtoistyöstä, niin sitä ei nyt ole tarkoitus huomioida tässä kyselyssä.

Anonyymi vastaaminen antoi mahdollisuuden negatiivistenkin kokemusten esiin tuomisen rohkeammin, jos sellaisia on havaittu ja/tai koettu. Erikseen toteutettaviin haastatteluihin valittiin kolme yksittäistä henkilöä tai perhekuntaa.

Kvalitatiivisen kyselytutkimuksen päämääränä on tiedon tai teorian ulos tuottaminen siinä tapauksessa, jos tutkittavana olevasta kohteesta tai asiasta ei vielä löydy ollenkaan tutkittua tietoa aikaisemmilta ajoilta, tai sitä löytyy vain niukasti. (Hakala 2016.)

Kvalitatiivista tutkimusta tehtäessä useimmin käytetyt menetelmät aineiston keruuseen ovat kyselyhaastattelut, oma havainnoiminen, lomakekyselyt sekä oikeanlainen tosielämän tapahtumiin pohjautuva kokemus ja teoriapohja. Tällaisia erilaisia tutkimuksen tekemiseen suunnattuja työmenetelmiä tutkijat voivat käyttää joko useamman menetelmän yhdistelmällä tai esimerkiksi tutkittavana olevan ilmiön rinnalla omien tutkimukseen satsattavien resurssiensa mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2018.)

Kun tutkitaan jotakin ilmiötä, luokittelu ja tyypittely on mahdollista todentaa useista erilaisista aineistotyypeistä. Ajatuksena siis on, että tutkittavat aineistot voivat koostua monipuolisesti kokeilemalla eri menetelmiä. Tutkimuksen tekijöinä voisimme hyödyntää aineistotyyppinämme esimerkiksi valmiiksi tehtyjä tutkimustuloksia, mutta meidän tutkimusaiheestamme ei ole aiemmin tehtyjä tutkimuksia. Täten teimme kyselyt itse haastatteluiden ja kyselykaavakkeiden avulla.

5.3 Aineiston analyysi

Kyselyiden sekä haastattelujen vastaukset saimme käsiimme maaliskuun alkupuolella. Vastaukset olivat viidellä eri kielellä, ja ihan ensiksi käännettiin ne tulkkauksen avulla suomen kielelle. Kysymysten analysointi ja yhteenveto aloitettiin heti kun käännökset olivat valmiit. Vastaukset kävimme läpi mielenkiinnolla ja huolellisesti. Oli mukavaa, miten moni oli ensinnäkin kyselyymme vastannut ja kuinka monipuolisesti saimme tietoa heidän kokemuksistaan. Tulosten analysointiin käytimme laadullisen tutkimusotteen toimintatapaa hyödyntäen Webropol-ohjelmaa. Tulosten havainnollistamiseen käytimme erilaisia

taulukoita mahdollisimman selkeästi ja helppoluikuisesti, Excel tarjosi toimivat ominaisuudet tähän.

Vastausten läpikäymiseen käytimme sisällönanalyysia, joka on oivallinen työkalu laadullisten tutkimusten menetelmissä. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Mielestämme aineisto kuvaa hyvin tutkimamme palvelua eli vapaaehtoistyön kontekstia. Analyysilla loimme selkeän ja totuudenmukaisen, sanallisen ja kuvallisen selonteon tutkimuksestamme. Sisällönanalyysimme pohjautuu vahvasti vastausten tulkitsemiseen sekä siitä seuraavaan päättelyiden tekemiseen. Tässä työvaiheessa etenimme järjestyksessä alkaen kokemukseen perustavasta materiaalista. Siitä jatkoimme edelleen eteenpäin, ja halusimme saada esiin oman käsitteellisemmän eli teoreettisen näkemyksemme tästä tutkimastamme aiheesta. Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyö maahanmuuttotyön kontekstissa oli mielestämme erittäin mielenkiintoinen tutkimuksen kohde.

Tekemiämme kyselyitä litteroidessamme paneuduimme keräämäämme aineistoon kokonaan uudesta näkökulmasta, sillä tässä rauhallisessa vaiheessa saimme jo hiukan etäisyyttä alkuperäiseen tilanteeseen. Litterointi vei meiltä aikaa, mutta lopulta siitä saatu kokonaisuuden ymmärrys teki koko opinnäytetyömme prosessista kannattavaa. Haastattelun litterointi usein havaitsee yksityiskohtia, jotka itse haastattelutilanteessa eivät ole herättäneet kiinnostusta tai tulleet huomioiduksi. (Ruusuvuori & Nikander 2017, 437–438.) Juuri näin itsekkin sen koimme, sillä tuloksien tarkasteluun tarvittiin todellakin oma aikansa, paikkansa ja rauhallinen ympäristö. Tapasimme koululla useamman kerran projektimme aikana.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

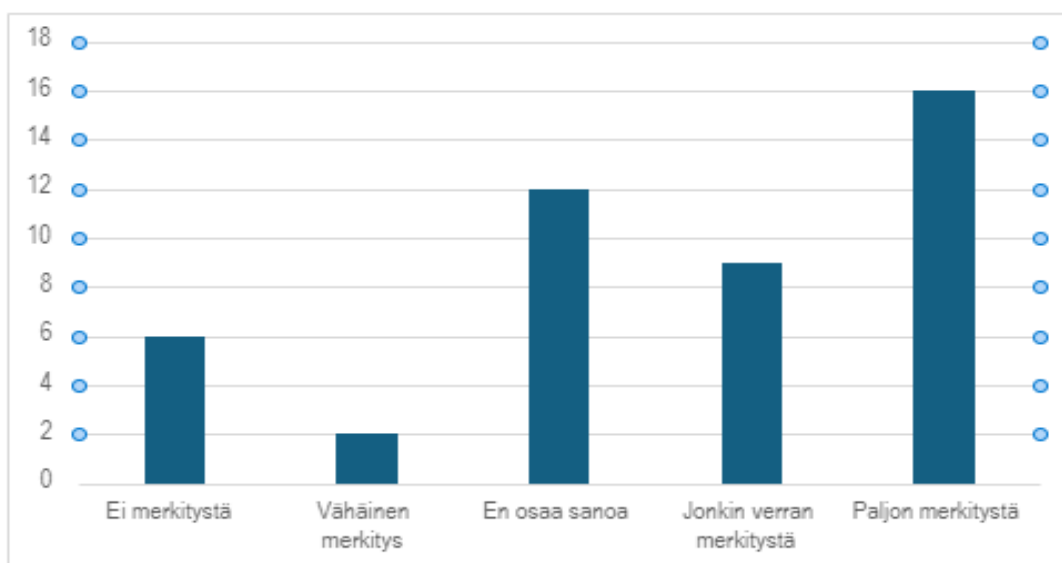
6.1 Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön merkitys maahanmuuttajien kotoutumisessa

Koska opinnäytetyössämme tutkitaan seurakunnan vapaaehtoistyön merkitystä sekä vaikutuksia, oli meidän mietittävä, miten saamme selitettyä vastajille näiden kahden käsitteen eroavuuden. Kysyttäessä merkityksestä, tarkensimme perään vielä lauseen ”miltä sinusta tuntuu?” Tällä koitimme selkeyttä

merkityksen olevan enemmän tunteeseen pohjautuvaa, kun taas vaikutukset perustuvat avusta saatuun hyötyyn ja esimerkiksi virallisten asioiden järjesty-
miseen.

Kysyttäessä vapaaehtoistyön merkityksestä, vastaukset jakautuivat seuraava-
lanlaisesti: ei merkitystä minulle 6 kpl, vähäinen merkitys minulle 2 kpl, en
osaa sanoa 12 kpl, jonkin verran merkitystä minulle 9 kpl ja paljon merkitystä
minulle 16 kpl.

Tutkimustulosta saattaa vääristää keskimäinen palkki ”en osaa sanoa”,
mutta koimme sen vaihtoehdon kuitenkin lopulta tarpeelliseksi pitää tutkimuk-
sessamme mukana. Konsultoimme opinnäytetyön prosessimme aikana tutki-
musten tekemiseen erikoistunutta opettajaa, ja keskustelimme tästä nimen-
omaisesta asiasta. Vaikka toisaalta tämä vastaus ei periaatteessa anna tutki-
muskysymykseemme vastausta lainkaan, niin mielestämme jokaiselle vastaa-
jalle oli tarjottava mahdollisuus vastata, ettei osaa sanoa, jos konkreettisesti
hän ei todellakaan osaa antaa vastausta tähän omalta osaltaan. Kuitenkin ky-
symykset oli huolellisesti käyty läpi vastaajien kanssa ja jokaisella oli mahdolli-
suus valita itselleen sopivan kielinen lomake kuudesta kielivaihtoehdosta. Li-
säksi kyselyyn vastaamisen hetkellä paikalla oli kieliryhmän opettaja/opettajia
sekä kysymysten laatija, joten apua kysymysten selkiyttämiseen oli kyllä tar-
jolla. Kyse ei siis ole siitä, etteikö vastaaja olisi ymmärtänyt kysymystä.

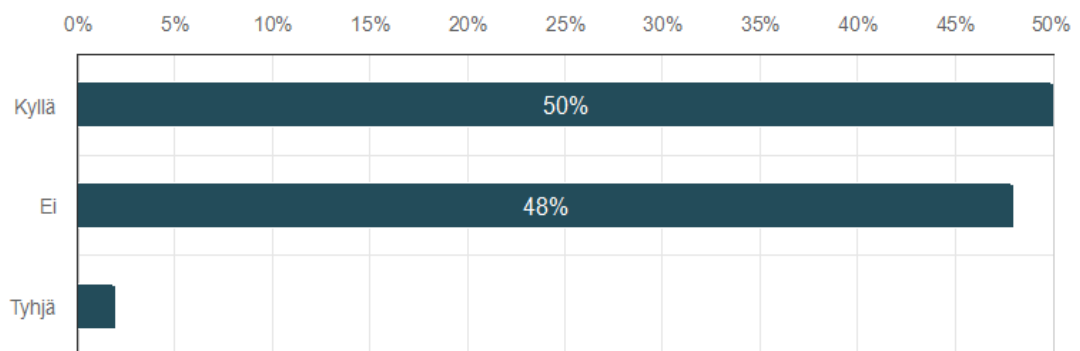

Kuva 1. Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön merkitys maahanmuuttajien
kotoutumisessa. Vastauksia 45 kpl.

Tutkimuksesta saatujen tulosten perusteella voimme siis todeta Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön olevan lähtökohtaisesti maahanmuuttajille hyvin merkityksellistä. Merkityksellisintä se on niille ihmisille, jotka tuntevat seurakunnan toimintaa laajemmin ja tietävät siitä muutakin kuin suomen kielen alkeet ja erottavat nimenomaan vapaaehtoisvoimin tarjotun toiminnan. Useaan lomakkeeseen (48 %) oli vastaaja ilmoittanut, että seurakunnan vapaaehtoistyön kautta hän ei ole apua/tukea saanut, mutta on kuitenkin käynyt seurakunnan tiloissa opiskelemassa suomen kielen alkeita. Osa vastaajista ei siis ole selvästikään tietoinen, että juuri vapaaehtoisten voimin pyritetään näitä suomen kielen alkeisryhmiä.

Tässä kohtaa tulee todella vahvasti esiin se, että seurakunnan vapaaehtoisvoimin toteutettu toiminta ja seurakunnan tarjoama muu toiminta eivät ole mitenkään selkeästi eroteltu, jotta kohderyhmä, eli maahanmuuttajat tämän oivaltaisivat.

Alla olevassa taulukossa vielä prosenttiluvuin esitetty kaavio siitä, kuinka moni maahanmuuttaja kokee saaneensa, ja kuinka moni ei koe saaneensa Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön kautta apua.

	n	prosentti
Kyllä	30	50,0%
Ei	29	48,3%
Tyhjä	1	1,7%

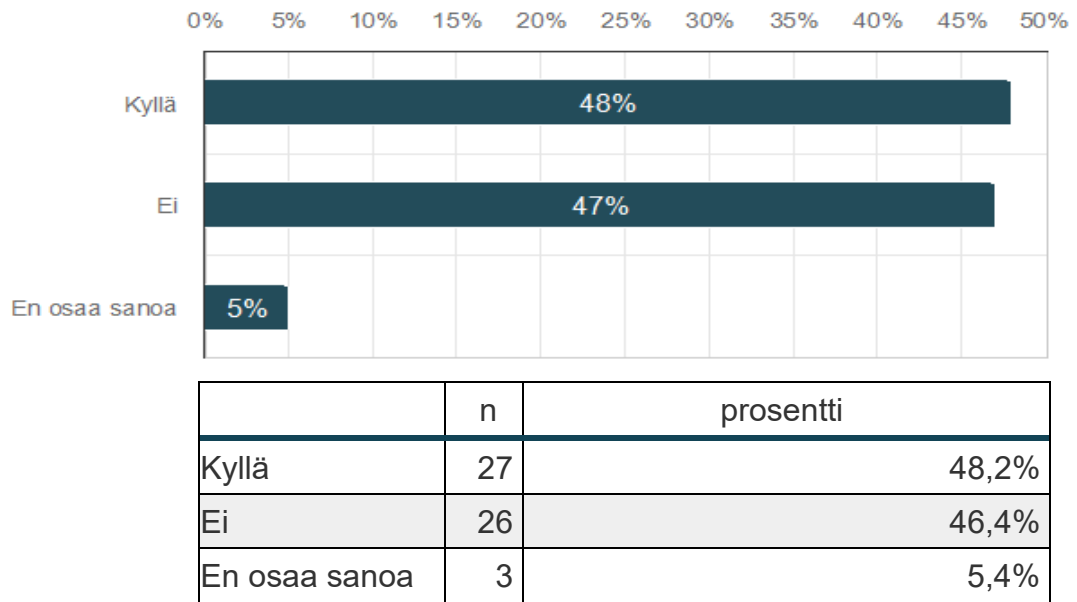
Kuva 2. Oletko saanut Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön kautta apua, tukea ja / tai ohjausta asioissasi? Vastauksia 60 kpl.

Yksi merkittävä konkreettisen avun saamisen muoto, joka nousi vahvasti esiin, on ilmainen ruoka. Ilmaisen ruoan tarkka merkitys ei tule vastauksissa selville, minkälaista ruuan saamista tarkoitetaan. Tässä kohtaa tulee jälleen selkeästi ilmi se, että vastaaja ei tiedä, onko tarjottu toiminta ollut vapaaehtoisuuteen pohjautuvaa. Erilaista ruoan saamiseen sidoksissa olevaa seurakunnalta tarjottavaa apua voi olla esimerkiksi diakoniatyön kautta saatu kaupparaha tai diakonissan jakama ruoka-avustus, joka pitää sisällään elintarvikkeita, pääosin kuivatuotteita. Apu voi olla myös vapaaehtoisten voimin ylläpidetty ruokajono, jota vetää toinen kirkkokunta Kotkassa. Vastauksista ei myöskään tullut esille, tarkoitettiinko ruoka-avulla maanantaisin toimivaa ilmaista ruokailua Kotkan seurakuntakeskuksella.

Toinen selkeästi esiin noussut asia oli lämmin ja inhimillinen kohtaaminen. Useat vastaajat toivat esille, miten merkityksellistä heille on tulla kohdatuksi ihmisenä, juuri sellaisena kuin ovat. Seurakunnassa ihminen kohtaa ihmisen. Vastaanotto tuntuu aina lämpimältä, eikä tarvitse jännittää. Tämän maahanmuuttajat ovat kokeneet samanarvoisesti, iästä ja omasta statuksestaan riippumatta. Myöskään ei tarvitse osata suomen kieltä, vaan yhtä lailla seurakunnassa kommunikointi onnistuu eleillä ja ilmeilläkin.

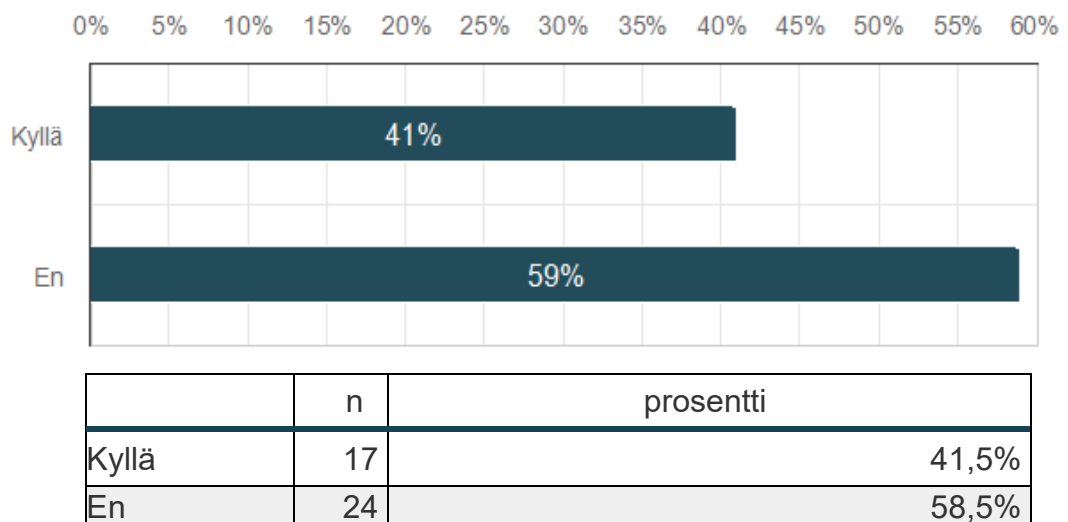
Tutkimuksessa 56 maahanmuuttajaa vastasi kysymykseemme, kaipaisiko hän seurakunnan vapaaehtoistyöltä enemmän apua tai tukea kotoutumiseen liittyvissä asioissaan. Kuten alla olevasta kuvasta näkyy, 48 % vastaajista kaipaisi enemmän tukitoimia vapaaehtoistyöltä. Lähes saman verran vastaajista, 47 %, oli sitä mieltä, että eivät kaipaa enempää kotouttamista tukevia vapaaehtoistyön toimia.

Vain 5 % vastaajista, eli kolme henkilöä, ei osannut sanoa mielipidettään asiasta. Tämä ilahdutti meitä tutkimuksen tekijöinä, sillä *en osaa sanoa* -vaihtoehto jättää aina tutkijan pohtimaan, miksi kyseessä olevaan kysymykseen on niin vaikea antaa vastausta. Mielenkiintoista oli huomata, että *kyllä*- ja *ei*-vastauksia tuli lähes saman verran. Alla esitetyissä kuvissa, ylemmässä näkyy vastausten prosentuaaliset jakaumat ja alemmassa näkyy lisäksi vastaajien määrät.

Kuva 3. Kaipaisitko Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyöltä enemmän apua tai tukea? Vastauksia 56 kpl.

Lähes puolet kyselyyn vastanneista maahanmuuttajista oli siis sitä mieltä, että kaipaisivat seurakunnan vapaaehtoistyöltä enemmän tukea omaan kotoutumisprosessiinsa. Kysyttäessä tietävätkö he, onko seurakunnalla vastaajan kaipaamaa avun ja tuen tarjontaa saatavilla, yli puolet, 58,5 %, ei tätä tiennyt. Vastaajista 41,5 % puolestaan tietää, onko heidän tarvitsemaansa apua tai tukea saatavissa Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön kautta. Kuvissa on nähtävillä prosenttiluvut vastauksista. Niissä näkyy myös Webropol-ohjelman tekemät laskennalliset pyöristykset saatuihin lukuihin.

Kuva 4. Tiedätkö, onko seurakunnalla tarvitsemasi kaltaista avun ja tuen tarjontaa? Vastauksia 41 kpl.

Koska tutkimustamme oli rajattava tiettyihin raameihin, emme tätä kysymystä lähteneet jalostamaan enää pidemmälle. Tässä onkin yksi tärkeä jatkotutkimuksen kohde Kotka-kymin seurakunnan vapaaehtoistyön kehittämistä ajatellen. Tämän kaltaisesta kysymyksestä poikisi oivallinen seuraavan tutkimuksen aihe: minkälaista maahanmuuttajien kotoutumiseen suunnattua apua ja/tai tukea kaivataan, jota ei tällä hetkellä seurakunnalla ole tarjota.

6.2 Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön vaikutukset maahanmuuttajien kotoutumisessa

Tutkimuksemme tuloksista nähdään vapaaehtoistyön vaikutusten olevan suhteellisen korkealla tasolla maahanmuuttajien kotoutumisprosessissa. Suurimman sektorin verran eli 28 % vastanneista kokee Kotka-kymin seurakunnan vapaaehtoistyöllä olevan *paljon vaikutusta* omaan kotoutumiseensa. 18 % maahanmuuttajista vastaa toiminnalla olevan heille *jonkin verran vaikutusta*. Kuitenkin saman määrän vastauksia eli 18 % on saanut vaihtoehto *ei vaikutusta*. Niin ikään suurimman sektorin kanssa tasaluvuissa kulkee vastausvaihtoehto *en osaa sanoa*, 28 %. Vähäisimmän määrän vastauksia on saanut vaihtoehto *vähän vaikutusta*, saaden 10 % vastaajien äänistä.

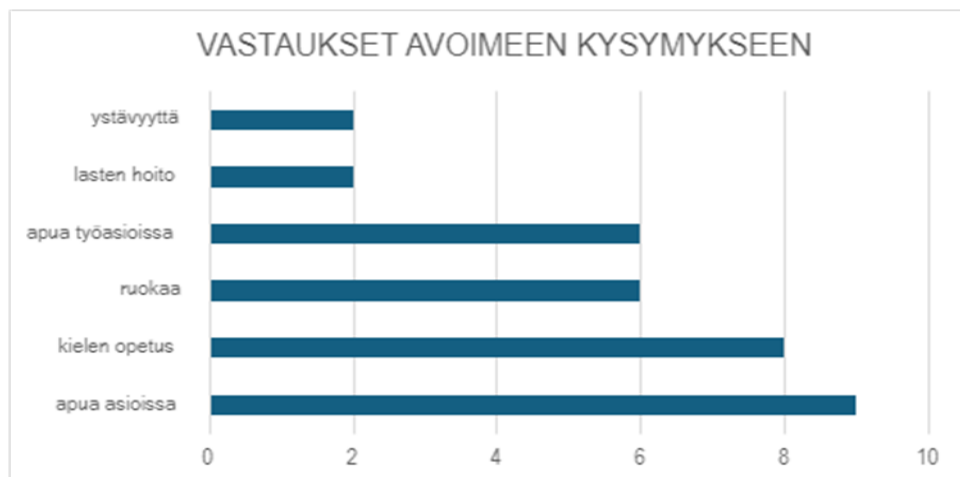
Harmittavan suuri määrä vastaajista ei tässäkään kysymyksessä osannut sanoa konkreettista mielipidettään. Kuten edellä mainitsimme, koimme tämän vastausvaihtoehdon kuitenkin tärkeäksi pitää tutkimuksessamme mukana.

Kuva 5. Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön vaikutukset maahanmuuttajien kotoutumisessa.

Merkityksellisimmät ja kotoutumista parhaiten edistävät vaikutukset ovat tulosten mukaan suomen kielen oppiminen ja sen myötä mahdollistunut ammatillinen koulutus. Tästä luonnollisena jatkumona monille on koittanut jo työllistyminen. Huomattava vaikutus vapaaehtoistyöllä on kyselyyn vastanneiden mukaan ollut avun saaminen yleisesti kaikissa asioissa. Yleisillä asioillaan maahanmuuttajat viittaavat muun muassa virallisten papereiden, hakemusten ja asiakirjojen täyttämiseen. Tällaisia ovat esimerkiksi päivähoito- ja koulupaikka-hakemukset, ajokortti- ym. lupahakemukset, työnhakuilmoituksiin vastaaminen ja Kela-asioiden hoitaminen.

Hakemusten täyttäminen asianmukaisella tavalla edesauttaa päivähoito- tai koulupaikan saamista nopeammin, kun toimijoiden ei tarvitse pyytää lisätietoja ja liitteitä. Nämä lapsille tarjotut palvelut antavat heille valmiudet sopeutua yhteiskuntaamme tasavertaisesti jo pienestä pitäen. Palvelut tarjoavat perheen aikuisille mahdollisuuden rauhalliseen kielen opiskeluun, kun tietävät lasten olevan samanaikaisesti turvallisessa ympäristössä integroitumassa uuteen kotimaahansa.

Kuva 6. Kotka-Kymin seurakunnan kyselyn tulokset avoimeen kysymykseen: millä vapaaehtoistyön toiminnalla on ollut sinun elämässäsi eniten vaikutusta? Vastauksia 33 kpl.

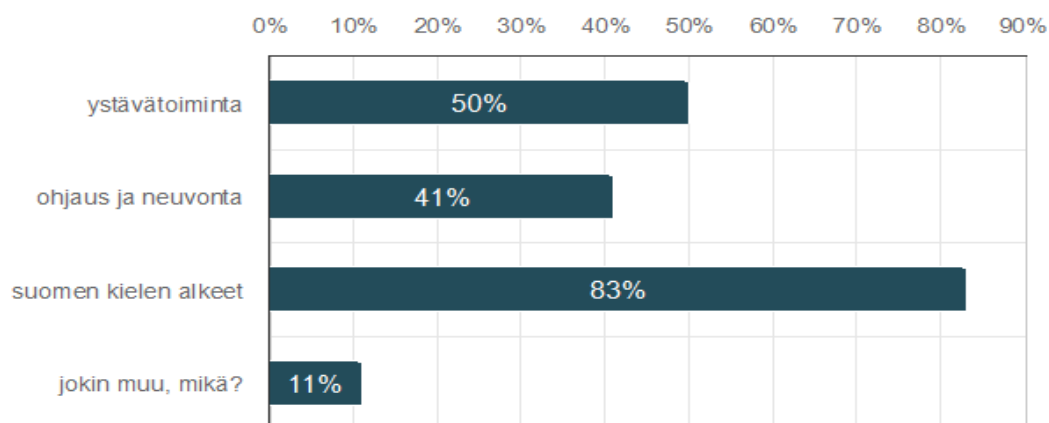
Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön kautta on saatavilla lastenhoitoapua. Tämän tukimuodon tarjoamisella ei kuitenkaan näytä olevan suuria vaikutuksia maahanmuuttajien kotoutumisprosessissa, sillä vain kaksi vastaajaa 33:sta oli kokenut tämän avun saamisella olevan suurin vaikutus hänen elämässään. Toki ruoan saaminen, kielen opetus tai yleisesti avun saaminen

asioissaan, on voinut nousta vielä vaikuttavammaksi, vaikka lastenhoitoapua kyseinen vastaaja olisi saanutkin.

Niin ikään kaksi vastaajaa on kokenut heitä kohtaan osoitetun ystävyuden olevan tällä hetkellä vaikuttavin tekijä omassa kotoutumisessaan. Kuten jo aiemmin todettukin, ymmärryksen ja hyväksynnän saaminen osakseen edesauttaa maahanmuuttajaa integroitumaan uuteen yhteiskuntaan.

Alla olevassa kuvassa 7 nähdään prosentuaalisesti kuvattuna vastaukset toisessa kohtaa kyselyä esitettyyn kysymykseen, eli missä asioissa maahanmuuttaja kokee apua saaneensa. Näissäkin vastauksissa nousee vahvasti esiin samat teema kuin mitkä he ovat kokeneet vaikuttavimmiksi tuen muodoiksi. Vastauksia saimme tähän kysymykseen huimat 85. Tässä kysymyksessä oli siis mahdollisuus valita useampi vastauksen vaihtoehto, jolloin varmistuisimme siitä, että kaikki maahanmuuttajien vastaanottama apu ja tuki tulee huomioiduksi tutkimuksessamme.

Vaihtoehtoiksi tähän valikoitui kolme meidän mielestämme tärkeintä tuen tarjoamisen muotoa. Lisäksi löytyy toki vaihtoehto *jokin muu, mikä*, jotta saamme tietoa minkälaisia muita tukitoimia maahanmuuttajat ovat seurakunnan vapaaehtoistyön kautta saaneet.

	n	prosentti
Ystävätoiminta	23	50,0%
Ohjaus ja neuvonta	19	41,3%
Suomen kielen alkeet	38	82,6%
Jokin muu, mikä?	5	10,9%

Kuva 7. Jos olet saanut tukea, niin missä asioissa koet sitä saaneesi?

Kuten yllä olevasta taulukosta näkyy, 10,9 % vastaajista oli sitä mieltä, että apua ovat saaneet muussa asiassa kuin mitkä olivat valmiiksi vaihtoehtoihin määritetty. 10 prosentissa vastauksista mainittiin työnhakumahdollisuudet. Lasten harrastuksiin ja aktiviteetteihin lisäapua koki saaneensa 1,2 % vastaajista, samoin kun eläinten ruokaostosten kanssa apua oli saanut myös 1,2 %. Erilaisiin konsertteihin ja teatterireissuihin toivomaansa tukea oli saanut 0,6 % kysymykseen vastanneista.

6.3 Haastattelut

Syventävät haastattelut pitivät sisällään kaksi perhettä ja yhden yksittäisen henkilön. Haastattelukysymykset olivatkin nähtävillä tekstissämme jo aikaisemmin. Tutkimuksen tueksi ensin kysyimme haastateltavilta heidän Suomeen tulovuotensa. Kysyimme myös turvapaikkaprosessinsa tämänhetkisen tilanteen, ja miten ovat paikkaprosessinsa kokeneet. Lisäksi kysyimme ovatko he olleet Kotka-Kymin seurakuntaan yhteydessä ja onko vapaaehtoistyön tarjoamat tukitoimet heille tuttuja. Jos ovat, niin miten he ovat kokeneet nämä tarjotut toimet ja minkälainen merkitys vapaaehtoistyöllä on heidän oman koutumisensa onnistumisessa.

Perheistä toinen on saapunut Suomeen vuonna 2015. Perheeseen kuuluu äiti, isä, kaksi lasta ja yksi syntymätön lapsi. Heidän prosessinsa turvapaikan hakijoina kesti yhteensä 6 vuotta ja on ollut perheelle hyvin raskasta. Nuorin lapsi syntyi Suomessa. Hän pääsi 2-vuotiaana varhaiskasvatuksen piiriin. Vanhemmat lapset ovat käyneet peruskoulua. Isä aloitti suomen kielen opiskelunsa aikoinaan juuri Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoisten ylläpitämässä kielen alkeiden opetusryhmässä. Sittemmin isä on käynyt peruskoulun, ja sen myötä pystyi jatkamaan ammatilliseen oppilaitokseen kahden vuoden jälkeen. Hän valmistui ammattiinsa joulukuussa 2022. Suomeen tultuaan perheen äiti on ollut lasten kanssa kotona. Hän pääsi aloittamaan oman peruskoulunsa vuonna 2023. Seurakunnan vapaaehtoistyö on ollut tämän perheen vahva tukipilari sosiaalisten verkostojen muodostamisessa ja vuorovaikutustaitojen vahvistamisessa. Toki vapaaehtoistyön kautta tullut taloudellinen tuki ja ruoka-apu on myös ollut merkittävää. Perhe on saanut vapaaehtoistyön kautta mahdollisuuden saada lapsille ja perheille tarkoitettuja tukitoimia. Näitä on ollut esimerkiksi

erilaiset tapahtumat, retket ja kesäisin huvipuistoon pääseminen. Perhe pitää erityisen tärkeänä seurakunnan vapaaehtoistyön merkitystä omalla kohdallaan.

Seuraava haastateltava perhe on yhden vanhemman ja kahden lapsen talous. Perhe on saapunut Suomeen vuonna 2019. Lapset pääsivät pian saapumisensa jälkeen peruskouluun, ja äiti pääsi opiskelemaan suomen kieltä seurakunnan alkeisryhmään. Sieltä kielen opiskelu jatkui toisaalla intensiivisempänä ja tavoitteellisempänä. Myöhemmin hänelle aukesi paikka hoivatyöhön työharjoittelujen kautta. Perheellä on ollut koko Suomessa olonsa ajan vahva side seurakunnan vapaaehtoistyöhön. Merkityksellinen vapaaehtoistyön muoto tapahtumien ja kerhojen ohella, heidän kohdallaan on ollut yhden vapaaehtoisensa tarjoama tukihenkilötoiminta. Tuki on ollut lähes tiiviiseen perhetyöhön verrattavissa. Kun äiti sairastui vakavasti, seurakunnan vapaaehtoistyön tuki korostui perheessä. Äiti oli hoitojen vuoksi paljon sairaalassa ja kotona ollessaan kovin väsynyt ja huonovointinen. Vapaaehtoistyöntekijät viettivät aikaa perheen lasten kanssa heillä kotona, kävivät lasten kanssa ulkoilemassa, erilaisissa tapahtumissa, kuljettivat heitä kerhoon ja harrastuksiin, kävivät perheen puolesta kaupassa tai jos äidillä oli voimia, niin kuljettivat äitiä kauppaan ynnä muuta tämän kaltaista. Etenkin lapsille harrastuksiin ja tapahtumiin pääseminen on ollut merkittävää sosiaalisen verkoston luomisessa. Tämä vapaaehtoisvoimin toteutettu tuki valitettavasti päättyi viime vuoden kesällä tämän ”vakituisen” vapaaehtoistyöntekijän vetäytyttyä pois seurakunnan toiminnasta. Satunnaisemmin perhe on siltä saanut vapaaehtoisilta edelleen muun muassa kuljetusapua, kauppa-apua ja lasten kanssa touhuamista. Loppuvuodesta 2023 perheelle vihdoinkin myönnettiin turvapaikka Suomesta. Vapaaehtoisten kautta järjestettävä tuki säilyy perheessä. Koska tutkimuksemme on anonyymi, emme avaa perheen tilannetta tämän enempää. Haastattelusta kumpusi aito kiitollisuus vapaaehtoisuutta ja sen tekijöitä kohtaan. Onkin aivan selvää, että tämä perhe pitää Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistoimintaa hyvin tärkeänä ja merkityksellisenä osana omaa kotoutumisprosessiaan.

Kolmas haastattelemamme maahanmuuttaja on kotoisin Irakista. Hän on saapunut Suomeen vuonna 2018. Turvapaikkaprosessi on edelleen kesken ja hän on saanut jo kahdesti kielteisen turvapaikkapäätöksen. Henkilö on käynyt vaadittavilla suomen kielen kursseilla, niin seurakunnan tarjoamalla kuin muuta

kautta toteutettavilla kursseillakin. Suomen kieli on jotenkuten hallussa, mutta henkilö ei ole vielä työllistynyt. Sosiaalinen verkosto hänellä koostuu lähinnä muista irakilaisista. Uskonnollisen taustansa vuoksi hän ei henkilökohtaisesti koe tarvetta lähestyä kristinuskoon pohjautuvan seurakunnan toimintaa, vaikka tietääkin, ettei omalla uskonnollisella taustalla, kuten ei kulttuurillakaan ole mitään väliä evankelisluterilaisen seurakunnan toimintaan osallistuessaan. Hän ymmärtää kuitenkin toiminnan tavoitteet ja tärkeyden, joten osaa pitää sitä hyvänä tukena joillekin muille maahanmuuttajille.

6.4 Tutkimukseen osallistuneiden maahanmuuttajien ajatuksia

Vastaajat kertoivat paljon sitä, että työn saaminen Suomessa on vaikeaa. Kielen osaaminen on keskiössä työn saamisessa ja se selkeästi turhauttaa monia maahanmuuttajia. Varsinaista työntekoa ajatellen heillä olisi paljon osaamista ja annettavaa. Monet vastaajat olisivat mielellään hoivatyössä, jossa töitä riittäisi, mutta kielen vaikeus estää heitä hakeutumasta hoivatyöntekijän koulutukseen, ainakaan ensimmäisen Suomessa vietetyn vuoden aikana. Tätä edellä mainittua asiaa ei tutkimuksessa tullut selville, koska vastaajat eivät osanneet sitä ilmaista paperille. Näitä keskusteluja käytiin vastaajien kanssa yleisellä tasolla maahanmuuttajien suomen kielen kursseilla ja seurakunnan alkeiden opetusryhmissä.

Moni ukrainalainen on tilanteessa, jossa heidän täytyy päättää, hakeeko kuntapaikkaa Suomesta vai miettiikö edelleen paluuta omaan kotimaahansa. Useat henkilöt eivät ole olleet riittävän tietoisia siitä, että kuntapaikan hakemisen jälkeenkin voi edelleen poistua Suomesta vapaasti niin halutessaan. Seurakunnan vapaaehtoistyöstä itse apua ja tukea saaneena vapaaehtoistyössä toimiminen kiinnostaa myös monia maahanmuuttajia.

Ihmisten ajatukset olivat hyvin kaksijakoisia. Toiset eivät kokeneet kirkon toimintaa lainkaan tärkeäksi. He olivat joko ateisteja tai/ja eivät olleet ymmärtäneet suomen kielen alkeiden opettamisen tapahtuvan kirkon vapaaehtoistyöntekijöiden toimesta. Toisaalta moni ateisti kertoi olevansa uskonnoton ja pitävänsä siitä, että uskontoa ei millään lailla ”tyrkytetä” kieliryhmissä, vaan ryhmiiin saa osallistua siitä huolimatta, vaikka henkilökohtaista uskoa ei olisi tai kuuluisi toiseen uskontokuntaan.

Ne maahanmuuttajat, jotka kokivat kirkon toiminnan tärkeäksi, toivat sen esille hyvin lämpimästi. He kehuivat suomalaisten inhimillistä vastaanottoa ja lämmintä asennetta. Moni kertoi seurakunnan toiminnan ansiosta tuntevansa olonsa tervetulleeksi Suomeen. Valtaosa aktiivisemmin keskusteluun osallistuneista henkilöistä oli ukrainalaisia, eikä keskusteluissa siksi tullut juurikaan muista maista lähteneiden maahanmuuttajien ajatuksia esille. Syventävissä haastatteluissa sen sijaan oli eri etnisen taustan omaavia. On kovin eri asia olla Suomessa turvapaikanhakijan statuksella, jolla prosessi on voinut kestää vuosia, verrattuna tilapäistä suojelua hakevien, eli ukrainalaisten, tilanteeseen. Aikataulutusten takia prosessi sisältää eri asioita, joten luonnollisesti se voi herättää heissä yksilöllisesti monenlaisia erilaisia ajatuksia ja tuntemuksia.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET TUTKIMUKSESTA

7.1 Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön merkitys maahanmuuttajien kotoutumisessa

Kotoutumisen teoreettista viitekehystä ajatellen tutkimuksemme tulokset osoittavat kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyöllä olevan suuri merkitys maahanmuuttajien kotoutumisessa. Koska yksi kotoutumisen päätavoitteista on kielen oppiminen ja sen myötä kouluttautuminen ja lopulta työllistyminen, on seurakunnan vapaaehtoistyö tässä todella iso ja merkittävä toimija. Kuten aiemmin mainitsimme, vastaanottokeskuksen kautta tarjotut suomen kielen opinnot saattavat alkaa vasta usean kuukauden kuluttua henkilön maahan saapumisesta. Seurakunnan tarjoama, vapaaehtoisvetoinen suomen kielen alkeiden opetus pyörii koko ajan, ja ryhmään pääsee nopeastikin mukaan.

Tutkimusta tehtäessä havaittiin, että maahanmuuttajat halusivat päästä suomen kielen opetukseen heti, kun mahdollista. Siitäkin huolimatta, vaikka monelle kulkeminen paikan päälle saattoi tuottaa hankaluuksia Langinkosken kirkon sijainnin vuoksi. Jos linja-autokustannuksiin ei ollut varaa tai oli lapsia mukana, kirkossa kokoontuvaan ryhmään saavuttiin silti. Monellakaan heistä ei ole omaa autoa tai mahdollisuutta julkisen liikenteen käyttöön. Kuukauden ajankohdasta riippui, oliko rahaa jäljellä linja-automaksuun. Kielen oppimisen

lisäksi tunnelma, hyväksytyksi tulemisen kokemus, turvallinen ilmapiiri ja kohtaamiset vapaaehtoisten kanssa toimivat suurena motivaattorina säännölliseen osallistumiseen.

Kotoutumiseen kuuluu isona osana tunne yhteenkuuluvuudesta. Tämä on tärkeä voimavara vieraaseen maahan tulleelle henkilölle. Siksi juuri kielen oppiminen on merkityksellisessä roolissa, sillä yhteisen kielen myötä maahanmuuttajan kokemus tänne kuulumisesta voimistuu. Se myös osoittaa kantaväestölle toisesta maasta tulleen henkilön tekevän parhaansa päästäkseen osaksi tätä yhteiskuntaa. Siksi se onkin niin merkityksellistä, sillä valitettavan monet suomalaiset näkevät maahanmuuttajat jollain tapaa uhkana itselleen ja maahanmuuttajien vievän kantaväestöltä jotain pois.

Haluammekin tuoda tutkimuksellamme ilmi, että suurin osa maahanmuuttajista todella tekee töitä sen eteen, jotta kotoutumisprosessinsa olisi mahdollisimman hyvin onnistunut ja mahdollisimman nopeasti. On tärkeää kaikkien yhteiskunnassamme elävien antaa arvostusta ja tilaa maahanmuuttajille, sekä kannustaen auttaa heitä kotoutumaan. Tutkimuksemme myötä oma ymmärrys on lisääntynyt entisestään. Kyselymme vastuksista on luettavissa kaikki ne avun ja tuen tarjoamisen muodot, joita seurakunnan vapaaehtoistyö tarjoaa ja joilla on merkitystä maahanmuuttajalle kotoutumisessaan.

Kotoutuminen pitää sisällään myös sosiaalisten verkostojen rakentamisen. Seurakunnan toimintaan mukaan tullessaan maahanmuuttajan on helppo tutustua ihmisiin ja luoda uusia kontakteja eri ympäristöihin. Kuten tutkimustulokset osoittavat, seurakunnan järjestämässä tapahtumissa ja toiminnoissa on koettu olevan lämmin ja ystävällinen vastaanotto. Inhimillinen, avoin ja aito kohtaaminen on merkityksellistä niin henkisenä voimavarana kuin omien sosiaalisten taitojen kehittämisessäkin.

Maahanmuuttajat kokevat merkitykselliseksi kantaväestöön kuulumisen tunteen lisäksi myös yhteyden suomalaiseen kulttuuriin. He haluavatkin oppia yhteiskunnastamme ja ymmärtää kulttuuriamme mahdollisimman monipuolisesti. Minkäänlaista negatiivista ilmapiiriä ei ollut aistittavissa ryhmissä vieraillessamme, päinvastoin. Maahanmuuttajat pyrkivät olemaan positiivisessa vuoro-

vaikutuksessa, kun heitä kohdataan. Ne henkilöt, joiden kielellinen taito ei riittänyt tuomaan ajatuksiaan esille, ilmaisivat tyytyväisyytensä eleillään, hymyillen ja nyökkäillen. Merkitykselliseksi asian tekee juuri tämä, ettei samaa kieltä kohtaamiseen tarvitakaan.

Meille oli suuri ilo ja helpotus lukea vastauksista, miten miellyttävästi maahanmuuttajia on seurakunnan vapaaehtoisten toimesta kohdeltu. Tämä jos jokin on psyykkistä vointia ajatellen erittäin merkityksellistä. Kuten ylempänä on mainittu, jo pelkästään miellyttävän ja hyväksyvän ilmapiirin vuoksi maahanmuuttajat kokevat suurta halua päästä mukaan erilaiseen toimintaan. Tästä voisi jokainen oman väestömme edustaja ottaa vinkin ja miettiä omalla kohdallaan, minkälaisen kohtaamisen kokemuksen maahanmuuttajalle jättää. Heille pienetkin tapahtumat ja lyhyet hetket saattavat painua ikuisiksi ajoiksi mieleen, sillä kokemus on ollut äärimmäisen merkityksellinen.

7.2 Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön vaikutukset maahanmuuttajien kotoutumisessa

Vapaaehtoistyön vaikuttavuutta arvioitaessa vahvimmin on noussut esiin samat teemat kuin merkittävyuden arvioinnissakin. Maahanmuuttajien elämään vaikuttaa suuresti kielen oppiminen uudessa maassa. Kuten mainittu, kielen oppimisen jälkeen on mahdollista kouluttautua ja päästä työelämään. Kun maahanmuuttaja työllistyy, on sillä kauaskantoiset vaikutukset tämän elämässä. Oman rahan tienaaminen itse omalla tehdyllä työllään, on todella tärkeä etappi kotoutumisprosessissa. Se myös vaikuttaa suuresti ihan arkipäiväiseen elämään, sillä työpaikan saamisen jälkeen henkilöllä on mahdollisuus esimerkiksi hakea isompaa asuntoa, hankkia ajokortti, ostaa auto, saada hankintojaan osamaksulla ja niin edelleen. Kaikki tuo edellä mainittu luo todella positiivisia vaikutuksia ihmisen psyykkiselle voinnille, sen ohella, että saa onnistumisenkokemuksen itsenäisesti pärjäämisessä.

Maahanmuuttajan elämässä suuri vaikutus on myös sillä arvostuksella, jota hän voi saada osakseen kuuluessaan työpaikkansa työryhmään. Osallisuuskokemus on hänelle arvokas, saadessaan olla osa jotain kokonaisuutta, jossa hän on tasavertainen toimija muiden kanssa. Perhekokonaisuuksia ajatellen vaikutukset ulottuvat vahvasti myös lapsiin. Esimerkiksi kun perheen isä

työllistyy ja saa hankittua perheelle auton, lapsia saatetaan alkaa kohdella paremmin.

Tutkimuksemme valossa kävi ilmi, että vapaaehtoistyön tarjoaman tuen ja ohjauksen kautta maahanmuuttajat ovat saaneet apua tärkeiden papereiden ja asiakirjojen täyttämässä. Tämän avun vaikutukset näkyvät esimerkiksi siinä, että maahanmuuttaja on onnistunut täyttämään asunnonhakupaperit, Työeläketoimiston kaavakkeet, Kelan lomakkeet ynnä muut olennaisesti elämään ja toimeentuloon vaikuttavat asiakirjat oikein.

Seurakunnan vapaaehtoistyön suurimmat vaikutukset voidaan siis todeta olevan avun saajille sosiaalisia sekä taloudellisia. Sosiaalisuus maahanmuuttajien elämässä lisääntyy, kun he pääsevät vapaaehtoistyön tarjoamalla tuella tutustumaan kantaväestöön, jonka ihmiset auttavat heitä kulttuuriin sopeutumisessa. Integroitumisen kulmakivinä toimivat omien asioiden hoitaminen itsenäisesti pärjäten suomen kielellä ja oman elannon hankkiminen itse tehdyllä työllä. Tutkimuksen myötä olemme saaneet huomata, että seurakunnan vapaaehtoistyön antamin eväin näihin positiivisiin lopputuloksiin on joidenkin maahanmuuttajien kohdalla jo päädytty. Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyö siis tarjoaa tukevan ponnahduslaudan kotoutumisen onnistumiseen, koska vaikutukset ovat näin vahvasti nähtävillä.

Vaikutukset voivat olla vielä suuremmat kuin mitä tämä meidän tutkimuksemme kertoo. Eri osa-alueita voisi jakaa, ja mielenkiinnon mukaan tutkia enemmän. Koemmekin seurakunnan mahdolliseen tilaamaan ja toteuttamaan jatkotutkimukseen olevan vankka pohja tässä tekemässämme opinnäytetyössä.

Tutkimuksesta nousi esiin tarve selkiyttää vapaaehtoistyön kontekstia maahanmuuttajille. Jos seurakunta haluaa ihmisten paremmin erottavan vapaaehtoistyön kirkon tarjoamista toimista, olisi tiedottamiseen panostettava. Nähdäksemme Kotka-Kymin seurakunta kaipaisi myös lisää vapaaehtoistyöntekijöitä toteuttaakseen kokonaisvaltaisemmin maahanmuuttajien kotoutumista tukevia palveluita. Tällaisia palveluita voisivat olla esimerkiksi lapsiperheille suunnatut tukitoimet. Lapsille kohdennettuja tukitoimia seurakunnalla on nytkin kyllä tarjolla, mutta resurssit työn toteuttamiseen ovat vähäiset, aktiivisten toimijoiden

riittämättömyyden vuoksi. Tämän kaltaisen tuen vaikutukset maahanmuuttajien kotoutumisprosessissa olisivat varmasti selvästi nähtävissä.

8 OPINNÄYTETÖN VAIKUTTAVUUS

8.1 Luotettavuus

Luotettavuus on tutkimuksen raportoinnin kannalta keskeinen kysymys. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella validiteetin ja reliabiliteetin mittareilla. Hyvää tutkimusta ohjaa myös eettinen sitoutuneisuus. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 16 Sarajärvi 2018, 118.)

Tässä laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta käsitellessä on huomioitu myös puolueettomuusnäkökulma. Puolueettomuus näkyy esimerkiksi siinä, että olemme pyrkineet ymmärtämään ja kuulemaan vastaajiamme, eli maahanmuuttajia omina itsenään, suodattamatta kenenkään kertomusta oman kehüksensä läpi. Aatteelliset ja inhimilliset aspektit, kuten sukupuoli, ikä, uskonto, poliittinen asenne, kansalaisuus tai muu vastaava seikka ei saa vaikuttaa siihen, mitä kuullaan tai havainnoidaan. (Tuomi & Puusniekka 2006.)

Opinnäytetyöhön liittyvän tutkimuksen, kuten jokaisen tutkimuksen yleensäkin, on oltava luotettava. Luotettavuuteen liittyy vahvasti se, että tutkimuksen tekijänä meidän on esitettävä perusteluja, minkä pohjalta luotettavuus voidaan todeta. Maahanmuuttajien toimintatavat, käytänteet, kulttuuri, perinteet, historia, ynnä muu elämiseen liittyvä on yksilöllistä ja ainutlaatuista. Ne linkittyvät vahvasti jollain lailla kyseessä olevaan tematisoituun tutkimuskohteeseemme, vapaaehtoistyöhön. (Varto 1992, 103–104.)

Kuten Jorma Kananenkin vuonna 2017 kirjoittamassaan Pro gradu -teoksessa muistuttaa, tutkimuksessa luotettavuus on merkittävä tekijä. Olimmekin huomioineet jo opinnäytetyötä suunnitellessamme, miten tuloksista saadaan mahdollisimman luotettavat. Työssämme luotettavuutta on mitattu ja tarkasteltu luotettavuusmittareilla, jotka ovat reliabiliteetti ja validiteetti. (Kananen 2017, 173–175.)

Tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että on riittävästi aikaa tutkimuksen tekemiseen ja sen raportointiin. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 165.) Tutkimusprosessin tulisi olla julkinen, kuten meillä on ollutkin, ja tutkijoina olemme pyrkineet raportoimaan tekemämme työ mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi. Tähän tavoitteeseen mielestämme pääsimme.

8.1.1 Validiteetti eli pätevyys

Tutkimuksissa edellytyksenä on aina pätevyys, joka tulee perustella teoriaa muodostettaessa. Opinnäytetyössämme pätevyys on se kokonaisuus, että tutkimuksemme tulos konkreettisesti vastaa tutkimukselle laadittua tavoitetta sekä itse tutkimuskohdetta. Yleisesti voidaan katsoa tutkimuksen olevan epäpätevä, jos se vastaakin täysin eri kysymykseen, eikä alun perin tematisoinnissa laadittuun kysymykseen. Tällöin se myöskään ei ole linjassa tutkimuskohteen kanssa. (Varto 1992, 103.)

Koko opinnäytetyön prosessin ajan pidimme mielessämme tutkimuskysymyksemme. Ennen kyselyn julkaisemista olimme pyöritelleet kysymyksiä monelta eri kantilta, eri muodoissaan, eri sanankääntein ja sanavalinnoin. Moneen kertaan pohdimme ääneen, saammeko juuri näillä kysymyksillä riittävästi vastauksia ja oikeanlaista tietoa tutkimuksen onnistumiseen. Ovatko nämä ne kysymykset, jotka antavat meille juuri sen tiedon, jota olemme lähteneet hakemaan?

Validiteetti siis yksinkertaisuudessaan viittaa siihen, että tutkimuksessamme olemme mitanneet sitä, mitä oli tarkoituskin mitata. Opinnäytetyötä tehdesämme tärkeintä meille oli tutkia opinnäytetyömme otsikossa mainittua ilmiötä. Pyrimme olemaan keskittymättä epäolennaiseen. Olennaista on tekemiemme tulkintojen vastaavuus hankkimamme aineiston kanssa. (Toikko & Rantanen 2009, 122; Tuomi & Sarajärvi 2018, 120.)

Validiteetti huomioiden meidän tuli pohtia, onko tutkimus perusteellisesti tehty, ovatko saamamme tulokset ja tekemämme päätelmät niin sanotusti oikeita. Pätevyys voidaan määrittää tällaisessa laadullisessa tutkimuksessa myös us-

kottavuutena ja vakuuttavuutena, eli kuinka hyvin tutkijoina meidän konstruktioimme vastaavat tutkittavien tuottamia konstruktioita ja kuinka onnistuneesti ja selkeästi me tutkimuksen tekijöinä avaamme asiat lukijoille. (Rissanen 2006)

Koska pätevyys on laadullisen tutkimuksen yksi keskeisimmistä piirteistä, tutkimuksen edetessä pidimme huolen, että saadut tiedot ja päätelmät ovat tulleet ainoastaan tematisoidusta kokonaisuudestamme eivätkä muista lähteistä. Tutkimuksen pätevyys linkittyy voimakkaasti tieteen tiukkoihin vaatimuksiin. Kuten mainittu, laadulliseen tutkimukseen liittyy aina elämäkäytännöt. Tavoitteena onkin tutkimuksen tulosten myötä päästä vaikuttamaan maahanmuuttajien elämään ja kotoutumisprosessin onnistumiseen myönteisesti. (Varto 1992, 103.)

8.1.2 Reliabiliteetti eli pysyvyys

Vuoden 2015 teoksessaan Kananen tarkentaa pysyvyyden arviointia. Se tarkoittaa sitä, että jos suorittaisimme tämän saman tutkimuksen uudestaan, niin tulokset pysyisivät samana. Reliabiliteetti on myös toistettavuuden arviointia. (Kananen 2015, 343.) Kotka-Kymin seurakunnalla on joitain ajatuksia mahdollisuudesta tutkia aihetta tarkemmin, mutta enemmänkin kehittämismielessä. Kananen (2011, 123) kirjoittaa, ettei opinnäytetyön tiimoilta olisi tarkoituksenmukaista tehdä samaa tutkimusta uusintana niin lyhyellä aikavälillä. Tutkimuksemme olemmekin panostaneet tarkkaan dokumentointiin sekä oikeiden valintojen tekemiseen ja niiden perustelemiseen.

Reliabiliteettia mitatessa pysyvyys ja luotettavuus kulkevat käsi kädessä. Niihin kumpaankin liittyy vahvasti tutkimusasetelmien ja mittarien toimivuus. Yllä mainittu toistettavuus on myös keskeinen osa luotettavuutta. (Toikko & Rantanen 2009, 124; Tuomi & Sarajärvi 2018, 120.) Tämän meidänkin suorittaman tieteellisen tutkimuksen tulosten edellytetään olevan tulkittavissa siten, että jos toinen tutkija suorittaisi saman tutkimusasetelman, hänenkin tulisi saada samanlaisia tutkimustuloksia, vaikka hänellä ei ennalta meidän kanssamme samaa tietoa olisikaan.

Tutkimuksessa reliabiliteetti näyttäytyy entistä vahvempana, kun siihen ei liity mittausvirheitä. Mittausvaiheen ohella myös tiedonkeruuvaiheessa kiinnitimme

huomiota, ettei epävarmuustekijöitä tulisi työhömmе mukaan. (Vehkalahti 2014, 42.)

Vastauslomakkeiden kerääminen, säilyttäminen ja arkistointi sekä niiden lajittelu ja numerointi suoritettiin huolellisesti. Dokumentoimme itsellemme työmme vaiheita, pidimme toisemme sekä seurakunnan henkilöt ajan tasalla tapahtumista ja kirjasimme kaiken ylös työn tilaajaa varten. Aiheeseen perehtymisen aloitimme hyvissä ajoin. Palautettu suunnitelmamme oli kiitettävästi onnistunut. Koko työskentelyn ajan seurasi suunnitelmaa, etsimme luotettavia lähdemateriaaleja monipuolisesti ja kysyimme tarkennuksia seurakunnan puolesta määritellyiltä vastuuhenkilöiltä.

8.2 Eettisyys ja kestävä kehitys

Läpi koko opinnäytetyömme prosessin olemme kulkeneet tutkimuseettisiä periaatteita noudattaen. Tutkimuskysymyksemme osoitettiin vapaaehtoistyöntekijöiden vetämiin tapahtumiin osallistuville maahanmuuttajille. Etelä-Kymenlaakson ammattikoulun kieliryhmiin jalkautuminen johtui siitä, että ajankohdallisesti ne alkoivat samaan aikaan, kun aloimme jakamaan kyselyjä. Valta-osin henkilöt olivat samoja kuin mitä he olivat seurakunnan suomen kielen kursseilla, mutta kouluympäristössä tavoitti enemmän maahanmuuttajia ja koulun henkilökunta oli käytettävissä. Heille kerrottiin tarkasti mikä kyselyn ja koko tutkimuksen tarkoitus on. Korostimme kyselyyn vastaamisen, eli tutkimuseemme osallistumisen olevan täysin vapaaehtoista. Lisäksi painotimme vastaamisen tapahtuvan täysin anonymisti, eli emme edes halua heidän mitään henkilökohtaisia tietojaan. Ainut asia, joilla vastaajia voisi jollain tavalla kategorisoida, on kieliryhmät.

Suomalainen tiedeyhteisö sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) ovat yhdessä laatineet tutkimuseettisesti tärkeän ohjeen: ”Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa”. Tärkeänä tavoitteena tällä ohjeella on luontevasti hyvän tieteellisen käytännön edistäminen. Tarkoituksena on myös taata loukkausepäilyjen käsitteleminen kaikille oikeudenmukaisesti, ammattimaisesti, osaa-vaan asiantuntijuutta käyttäen ja niin pian kuin mahdollista. (TENK 2012, 4.)

Tieteellinen tutkimus on olemassaan luotettavaa ja hyväksyttävää eettisestä näkökulmasta katsottuna, jos se on suoritettu edellä mainitun *hyvän tieteellisen käytännön* ohjeistamalla tavalla TENK:n mukaan. Keskiössä lähtökohtina tutkimusetiikan kannalta ovat tutkimustyön tarkkuus, huolellisuus kaiken kaikkiaan rehellisyys ja eettisesti kestävät menetelmät tiedonhankintaan, itse tutkimuksen tekemiseen sekä arviointiin. Edellä mainitut toimintatavat ovat tiedeyhteisön tunnustamia tapoja. Näiden lisäksi tutkijan on osattava kunnioittaa muiden tekemiä tutkimuksia sekä saavutuksia ja osoittaa asianmukaista huomiota niille, esimerkiksi käyttämällä viitauksia heidän töistään oikeaoppisesti. (TENK 2012, 6) Näin itsekkin olemme tässä opinnäytetyössämme tehneet: ottaneet selvää muiden tekemästä tutkimustyöstä, etsineet tietoa erilaisista tutkimuksista ja viitanneet niihin asianmukaisella tavalla.

Tämän opinnäytetyön kannalta keskeisimpiä eettisiä periaatteita, joita olemme noudattaneet, ovat ensiksikin ehdoton kunnioituksemme tutkimukseen osallistuvien henkilöiden ihmisarvoa sekä itsemääräämisoikeutta kohtaan. Toiseksi tutkimuksen toteuttaminen niin, ettei tutkimuksesta koidu osallistujille minkäänlaista merkittävää vahinkoa tai haittaa, eikä riskiä mihinkään suuntaan. Kuten aiemmin tekstissämme mainittu, jokaisella tutkimukseen osallistuvalla ihmisellä on oikeus olla mukana vain ja ainoastaan omasta halustaan. Oikeus on myös olla osallistumatta tai vaikka keskeyttää osallistumisensa ihan missä vaiheessa tahansa, eikä siitä saa koitua hänelle minkäänlaista haittaa tai seuraamuksia. Lisäksi huolehdimme, että jokaisen kohdalla toteutui täysi oikeus saada tarkkaa informaatiota siitä, mitä kaikkea tutkimukseen kuuluu sekä tutkimuksen varsinaisesta konkreettisesta suorittamisesta. Eettinen ennakoarviointi ihmistieteellisessä tutkimuksessa pitää sisällään muun muassa aineistonkeruun suunnitteluvaiheen arviointia, jotta vältyttäisiin turhilta riskeiltä ja vahingoilta. Tutkimuksen tekijöinä meillä oli täysi vastuu huolehtia, että tutkimus on eettisesti kestävä. (Arene 2019, 14).

Olemme alusta asti toimineet opinnäytetyötä tehdessämme edellä mainittujen suositusten mukaisesti, ottaneet mahdolliset riskit huomioon ja suunnitelleet toimintatavat haittojen ja vahinkojen välttämiseksi. Sosionomiopinnoistamme saatu kattava tietous etiikasta, ammatillisesta kohtaamisesta ja sensitiivisyydestä on myös kulkenut tämän matkan mukana.

Kestävän kehityksen kannalta maahanmuutto Suomeen on erityisen tärkeää, koska Suomen väestö vanhenee ja syntyvyys on laskussa jo pitkällä aikavälillä katsottuna. Suomeen integroituneet maahanmuuttajat voivat olla ratkaisu toki monien alojen työvoimapulaan, mutta erityisesti sosiaali- ja terveysalalle, jossa työvoiman saatavuus ja pysyvyys on ollut jo vuosia haastavaa. Sosiaali- ja terveysalalle palkataankin entistä enemmän kansainvälisiä osaajia. Kasvun taustalla on yritysten kansainvälisten rekrytointien lisääntyminen ja juuri edellä mainittu hoitajapula. (Maahanmuuttovirasto 2023.)

Kuva 8. Kestävän kehityksen tavoitteet. (Ulkoministeriö s.a.)

YK:ssa vuonna 2015 lukkoon lyöty *kestävän kehityksen globaali toimintaohjelma* ohjailee jokaisen maapallomme maan kestävän kehityksen työtä. Tämä toimintaohjelma kantaa nimeä *Agenda 2030* ja sen tähtäimenä on kestävä kehitys, alkaen ihmisten hyvinvoinnista, taloudellisten asioiden kautta lopulta ulottaen vaikutuksensa niin, että koemme ne ympäristömmekin näkökulmasta. Tämä edellä mainittu toimintaohjelma pitää sisällään hahmotelman erilaisista toimintatavoista sisältäen myös ajatuksen toimintatapojen säännöllisestä seuraamisesta sekä arvioimisesta. Kestävälle kehitykselle asetetut tavoitteet pitävät sisällään 17 erilaista kohtaa. Näiden lisäksi alatavoitteiden määrä on jopa 169 kappaletta. Näiden tavoitteiden toteutumisen tarkkailemiseen on asetettu reilu kaksi sataa maailmanlaajuista mittaria. Tämän kaiken ohella valtio käyttää seurantaan kansallisesti omistamiaan indikaattoreita, joilla on mahdollisuus mitata laadullisesti tai määrällisesti. Englannin kielellä edellä mainituista tavoitteista puhutaan termillä *Sustainable Development Goals (SDG)*.

Agenda 2030:n toteutumista kokonaisuudessaan ovat luvanneet olla varmistamassa kaikki YK-valtiot. Agendan eteenpäin viemistä on tukemassa se ajatus, että kukaan ei saa olla jäänyt muiden taakse kehityksessä. (Ulkoministeriö s.a.) Yhteisenä rintamana siis edetään, ja pidetään huoli kaikkien saavan samanarvoisesti ja tasapuolisesti tietoa, ohjausta tukea ja neuvontaa. Tämä heijastelee myös maahanmuuttotyöhön, niin välillisesti kuin suoraankin ja on yksi maahanmuuttajiin vaikuttavista kestävästä kehityksen aspekteista.

Toiveenamme olisi, että jokainen yhteiskuntaamme kotoutuva maahanmuuttaja saisi kokea kaiken samanarvoisesti kantasuomalaisten kanssa, eivätkä joutuisi kokemaan tullessa syrjityksi. Olisi hienoa, jos seurakunnan vapaaehtoistyön voimin kykenisimme tarjoamaan maahanmuuttajille kestävästä kehitykseen tähtäävää ohjausta ja neuvontaa, vastaanottokeskusten järjestämien lakisääteisten yhteiskuntaopin kurssien rinnalla. Kokemuksesta tiedämme, että moni suomalaiselle itsestään selvä ja yksinkertainen käytännön asia on maahanmuuttajalle täysin uusi ja vieras ilmiö. Mainittakoon esimerkiksi jätteen lajittelu ja kierrätys.

8.3 Tulosten hyödynnettävyys

Kyselyn tulosten perusteella on havaittavissa maahanmuuttajien olevan kovinkin ymmärtämättömiä siitä, mikä on vapaaehtoisvoimin järjestettyä toimintaa, mikä on seurakunnan järjestämää muuta toimintaa ja mikä puolestaan on vastaanottokeskuksen vastuulle kuuluvaa toimintaa, heidän auttamisekseen. Seurakunnalle onkin ensisijaisen tärkeää päästä käsitykseen tästä vallitsevasta epätietoisuudesta.

Tutkimuksemme myötä olemme saaneet paljon hyödyllistä tietoa maahanmuuttajien moninaisesta avun ja tuen tarpeesta. Kun jaamme tätä tietoa seurakunnan kanssa, uskomme heillä olevan tästä eteenpäin huomattavasti helpompaa kohdentaa apuaan ja tukitoimiaan oikeanlaisina ja oikea-aikaisesti juuri niille, jotka sitä kulloinkin tarvitsevat. Nyt kun tiedetään, etteivät maahanmuuttajat edes erota vapaaehtoistyötä esimerkiksi muusta kirkon järjestämästä toiminnasta, voi seurakunta halutessaan jatkossa panostaa tiedottamiseen enemmän, resurssiensa sallimissa rajoissa.

Seurakunta saa käyttöönsä tutkimuksemme tulokset. Niiden läpikäyminen ja työryhmässä yhdessä pohtiminen tulee varmasti synnyttämään uusia ideoita vapaaehtoistyön kehittämiseen. Kun asiakaskunnan tarpeet on saatu niinkin tarkoin selville, on työn kehittämisen onnistumiseen mielestämme positiiviset näkymät.

9 POHDINTA

Tämä opinnäytetyön prosessi on ollut kummallekin meistä erittäin mielenkiintoinen, haastava ja aikaa vievä, mutta ennen kaikkea äärimmäisen antoisa. Teoreettista viitekehystä tutkiessamme ja lähdeteoksia läpikäydessämme olemme saaneet valtavan paljon uutta tietoa liittyen maahanmuuttajiin, maahanmuuttotyöhön, kotouttamiseen, kotoutumiseen, vapaaehtoistyöhön sekä kirkon ja seurakunnan toimintaan. Kaikki edellä mainitut osa-alueet yhteen nitottuina on todella laaja kokonaisuus, jota ei ihan heti osaa edes hahmottaa.

Vapaaehtoistyön kenttä on valtavan laaja. Siinä on monia ulottuvuuksia, ja jos vain tekijöitä löytyy, niin toimintaa voisi kehittää niin paljon, kuin vain ideoita riittäisi. Maahanmuuttajien kasvavassa joukossa riittää seurakunnan, ja miksei muidenkin toimijoiden, vapaaehtoistyölle kyllä tilausta. Avun tarvitsijoita kun löytyy useista eri kategorioista, niin vapaaehtoisia auttajiakin saisi olla kaikenlaisia, monenlaisia, omanlaisia ja juuri itsensä laisia. Tärkeintä kuitenkin seurakunnan vapaaehtoisena toimimisessa on kohdata ihmiset suurella sydämellä ja avoimin mielin.

Maahanmuuttajien antama palaute seurakunnan vapaaehtoistyöstä saamastaan avusta, tuesta ja ohjauksesta oli kaunista kuultavaa. Suuren vaikutuksen kriisin keskeltä paenneiden ihmisten elämään on materiaallisen, taloudellisen ja kielen opetuksellisen avun ohella tehnyt juuri se inhimillinen ote ja lähimmäisen rakkaus, jolla heitä seurakunnassa kohdataan.

Koemme, että vastaukset olivat suhteellisen suppeita kielellisten haasteiden takia. Jos tutkimuksemme kohteena olisi ollut jokin kantaväestöön liittyvä aihe ja vastaajamme olisivat olleet suomalaisia, hyvin todennäköisesti vapaamuotoisia vastauksia olisi tullut huomattavasti enemmän. Tuloksia analysoides-

samme kuitenkin tajusimme, miten hidasta vastausten läpikäyminen, niiden lajittelu ja litteroiminen lopulta on. Tutkimustyömme valmistuminen olisi kestänyt ajallisesti huomattavasti kauemmin, mitä enemmän vastauksia ja tekstiä meillä olisi ollut analysoitavana.

Opinnäytetyön prosessista saimme oppia vieläkin monipuolisempaa ja huolellisempaa tiedon etsimistä sekä perusteellista tekstin läpikäymistä. Oppikirjoja, julkaisuja, nettilähteitä, artikkeleita, dokumentteja, lehtiä, muiden opinnäytetöitä, Pro graduja, tutkimuksia ja tiedekirjoja on toden teolla kahlattu läpi. Olemme tyytyväisiä aihevalintaamme. Yhteistyö seurakunnan ihmisten kanssa on sujunut jouhevasti ja koululta olemme apua saaneet sitä pyydettyämme.

Jäämme mielenkiinnolla odottamaan, miten tutkimuksemme tulokset näyttäytyvät seurakunnalle ja millä tavalla he hyödyntävät niitä omassa toiminnassaan. Uskomme vahvasti tämän tutkimuksen poikivan jonkun uuden tutkimuksen, jonka avulla seurakunnan vapaaehtoistyötä pyritään kehittämään paremmin esimerkiksi eri statuksella Suomeen saapuvia maahanmuuttajia ajatellen.

Itsellemme olisi palkitsevaa jollain lailla saada olla osana kehittämässä Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön toimintaa maahanmuuttajien hyväksi. Omalla kokemuksellamme toisimme varmasti antoisan lisän kehittämistyöryhmään. Nyt, kun laadullisen tutkimuksen tekeminen on itsellemme tuttua, voimme myös olla apuna ja tukena jollekin seuraavalle innokkaalle tutkijalle.

LÄHTEET

Ager, A. & Strang, A. 2008. Understanding integration. A conceptual framework. Journal of refugee Studies. Vol.21. Oxford University Press. Saatavissa: <https://academic.oup.com/jrs/article/21/2/166/1621262> [viitattu 31.1.2024].

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. <https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUK-SET%202020.pdf?t=1578480382> [viitattu 18.1.2024].

Berry, J., Poortinga, Y., Segall, M. & Dasen, P. 2002. Cross-cultural psychology: research and applications (Second, revised edition). Cambridge University Press. Saatavissa: <https://www.researchgate.net/publication/245817518> [viitattu 29.1.2024].

Bäckström, A., Davie, G., Edgarh N. & Petterson, P. Welfare and Religion in 21st Century Europe: Volume 2: Gendered, Religious and Social Change. Taylor & Francis Group. Ashgate, Surrey. 2011.

ETENE. Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta. 2014. Vapaaehtoistoiminnan etiikka, eettinen kannanotto. Saatavissa: <https://etene.fi/documents/1429646/1556041/Kannanotto+vapaaehtoistoiminnan+etiikasta.pdf> [viitattu 7.2.2024].

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. 9. uudistettu painos. Helsinki: Edita.

Hiltunen, S. Monikulttuurisuus Euroopan reunamailla. Julkaisussa Maahanmuuttajan matka suomalaiseen yhteiskuntaan. Toim. S. Hiltunen. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. Joensuu. 2012.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Hirvonen, S. & Puolitaival S. 2018. Vapaaehtoistoiminta nyt ja tulevaisuudessa. Kansalaisareenan julkaisuja 2/2018. Saatavissa: <https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2018/12/Vapaaehtoistointanyt-ja-tulevaisuudessa-web.pdf> [viitattu 6.2.2024].

Hoffrén, J. 2023. Vapaaehtoistoiminnan merkitys hyvinvoinnille Suomessa. Saatavissa: https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2023/05/Vapaaehtoistyon-arvo-Suomessa_laskelma_2023_Jukka-Hoffren.pdf [viitattu 3.2.2024].

Kananen, J. 2017. Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 234. Jyväskylä: Jyväskylän Ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 118. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: näin kirjoitat opinnäytetyön tai Pro Gradun alusta loppuun. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 202. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kansalaisareena ry. 2018. Vapaaehtoistoiminta nyt ja tulevaisuudessa. Sini Hirvonen & Satu Puolitaival (toim.) Kansalaisareenan julkaisuja 2/2018. Saatavissa: <https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2018/12/Vapaaehtoistoiminta-nyt-ja-tulevaisuudessa-web.pdf> [viitattu: 3.2.2024].

Karinen, R. Kotouttamisen vaikuttavuuden arviointi. Julkaisussa Suomi omaksi kodiksi. Kotouttamispolitiikka ja sen kehittämismahdollisuudet. Tekijä P. Saukonen. Gaudeamus Oy. Tallina. 2020.

Kirkko ja julkiset palvelut. Suomen ev.lut. Kirkon julkaisuja 71. Kirkko ja toiminta. Selvitykset ja mietinnöt, asianumero: DKIR/704/06.02/2018. Kirkkohallitus. Helsinki. 2018.

Kohtaamisen kirkko. Suomen evankelisluterilaisen kirkon toiminnan suunta vuoteen 2020. Suomen ev.lut. Kirkon julkaisuja 7. Kirkko ja toiminta. Kirkkohallitus. Unigrafia. Helsinki 2014.

Korpaeus-Hellsten, T. Ihminen ymmärtää kohtaamista. Maahanmuuttajan liittyminen evankelisluterilaisen kirkon jäseneksi. Diakonia ammattikorkeakoulun opinnäytetyö. 2017. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201701231580> [viitattu 8.2.2024].

Koskensalo–Tiainen, M. 2024a. Puhelinyhteydenotto. [viitattu: 31.3.2024].

Koskensalo-Tiainen, M. 2024b. Sähköpostihaastattelu. Julkaistu: 2.4.2024. Sähköposti. [viitattu 2.4.2024].

Kotoutumisen osaamiskeskus. Kotoutumislain uudistus. Saatavissa: <https://kotoutuminen.fi/kotoutumislain-uudistus> [viitattu: 30.1.2024].

Kyllönen, K. Uskonnon rooli maahanmuuttajien konfliktien sovittelussa. Sovittelijoiden, maahanmuuttajien ja kirkon 46 Diakonia-ammattikorkeakoulu maahanmuuttajatyöntekijöiden näkökulma. Helsingin yliopiston teologinen tiedekunta. Väitöskirja. 2012.

Laki kotoutumisen edistämisestä 14.04.2023/681.

Lievonen, Jarkko. Pitäisi löytää aikaa, että on kohdattavissa. Maahanmuuttajan kohtaaminen seurakunnan arjessa. Itä-Suomen yliopisto. Pro Gradu -tutkielma. 2012.

Maahanmuuttovirasto, 2017. Kaksi vuotta turvapaikkahakija syksystä 2015, missä mennään nyt? Uutinen. Lehdistötiedote. 29.9.2017. 13.45. Saatavissa: <https://migri.fi/-/kaksi-vuotta-turvapaikanhakijasyksysta-2015-missa-mennaan-nyt-> [viitattu 13.3.2024].

Maahanmuuttovirasto. 1/2023. Sosiaali- ja terveystieteille rekrytoidaan aikaisempaa enemmän kansainvälisiä osaajia. Julkaistu: 1/2023. Saatavissa: [https://migri.fi/documents/5202425/166014458/Maahanmuutto+Suo-
meen+1_23.pdf/a42bad93-8a27-6c80-43a0-/Maahanmuutto+Suo-
meen+1_23.pdf?t=1687333468747](https://migri.fi/documents/5202425/166014458/Maahanmuutto+Suo-
meen+1_23.pdf/a42bad93-8a27-6c80-43a0-/Maahanmuutto+Suo-
meen+1_23.pdf?t=1687333468747) [viitattu 1.4.2024].

Maahanmuuttovirasto, 2023. Tilapäinen suojele otettiin ensimmäisen kerran käyttöön. Tiedote. Julkaistu 31.1.2023 10.32. Saatavissa: <https://migri.fi/-/maahanmuuton-vuosi-2022-venajan-hyokkays-ukrainaan-vaikutti-laajasti-maahanmuuttoon> [viitattu 13.3.2024].

Malkavaara M. Historiallinen näkökulma kansainvälisen diakonian teologiaan. Kansainvälisen diakonian teologian lähtökohtia. Teoksessa Latvus K. & Elenius A. Auttamisen teologia. Tekijät ja Kotimaa-Yhtiöt Oy / Kirjapaja Oy. Helsinki 2007.

Mäkinen, J. Vapaaehtoistyöstä. Teoksessa: T. Tenhunen & S-T. Porkka. (toim.) Vapaaehtoistyön työnohjauksen ytimessä. Suomen mielenterveysseura. Helsinki 2017.

Myrskylä, Pekka. Tieto & trendit -lehdessä. 4–5/2010. Maahanmuutossa suuria vuosivaihteluja. Artikkelit. Saatavissa: https://tilastokeskus.fi/artikkelit/2010/art_2010-07-09_001.html [viitattu 12.3.2024].

Ovet auki. Suomen evankelisluterilaisen kirkon strategia vuoteen 2026. Suomen evankelisluterilainen kirkko. Varkaus. 2020. Kirkkohallitus. <https://evl.fi/documents/1327140/77189567/suomen-ev.lut.kirkon-strategia-vuoteen-2026.pdf> [viitattu 6.2.2024].

Puuska, Karolina. Diakoniatyö ryhmissä ja lähiyhteisöissä. Maahanmuuttajien kohtaaminen lähiyhteisöissä. Teoksessa Gothoni, Helosvuori, Kuusimäki & Puuska (toim.) Kantakaa toistenne kuormia. Kustannus Oy Kotimaa / Kirjapaja. Helsinki. 2012.

Ranta, J. & Kuula-Luumi, A. 2017. Haastattelun keruun ja käsittelyn ABC. Teoksessa: M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvaara (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino.

Rissanen, R. 2006. Fenomenografia. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkójulkaisu]. Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Saatavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L3_3_1.html [viitattu 31.3.2024].

Ruusuvuori, J. & Nikander, P. 2017. Haastatteluaineiston litterointi. Teoksessa: M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvuori (toim.) Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino.

Sauri, P. Vapaaehtoisen uupumus: syventäviä näkökulmia. Teoksessa: L. Karreinen, M. Halonen & M. Tennilä. (toim.) 2017. 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. 3. uudistettu painos. Visio. Helsinki. 2017.

Saukkonen, P. Suomi omaksi kodiksi. Kotouttamispolitiikka ja sen kehittämismahdollisuudet. Gaudeamus Oy. Tallinna. 2020.

Siltala, J. Hyvää sulle, hyvää mulle. Vapaaehtoistyön laatukäsikirja 1.0. Raision seurakunta, Salon seurakunta. 2020.

Suomen ev.lut. Kirkko. 2024. Monikulttuurinen kirkko ja seurakunta. Kirkkohallitus. Saatavissa: <https://evl.fi/plus/yhteiskunta-ja-kirkko/monikulttuurisuus> [viitattu 7.2.2024].

Tanskanen, A.O. & Danielsback, M. 2015. Ovatko vapaaehtoistyö ja hyväntekeväisyys yhteydessä onnellisuuteen? Yhteiskuntapolitiikka 80 (2015):5. Verkkójulkaisu. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2015102215029> viitattu 6.2.2024].

Thiz, Päivi. Seurakunta osallisuuden yhteisönä. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja. Juvenes Print Oy. Tampere. 2013

Tilastokeskus. 2023. Maahanmuuttoja lähes 50 000 vuonna 2022. Tiedote 24.5.2023. Saatavissa: <https://www.stat.fi/julkaisu/cl8n2djzw3b360cvz35t3up2r> [viitattu 13.3.2024].

Tilastokeskus. s.a. Suomesta tullut maahanmuuttokohde vasta 2000- luvulla. Artikkelit. Päivitetty: 15.2.2011. Saatavissa: https://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-02-15_003.html?s=0 [viitattu 12.3.2024].

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämisprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. (E-kirja.) Tampere: University Press. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-7732-4> [viitattu 18.1.2024].

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf [viitattu 18.1.2024].

Ulkoministeriö s.a. Agenda 2030 – Kestävän kehityksen tavoitteet. Mitä tavoitellaan? Saatavissa: <https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet> [viitattu 1.4.2024].

Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Kirjayhtymä Oy / Tammer-Paino Oy. Tampere 1996.

Vehkalahti, K. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Oy Finn Lectura Ab. 2014.

Vilka, H. 2021. Tutki ja kehitä. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

Willberg, E. 2015. Vapaaehtoistoiminnasta iloa monille: Hyvinvointia tukevan vapaaehtoistyön vastuut ja käytännöt. Sitran selvityksiä 93. Saatavissa: <https://media.sitra.fi/2017/02/27174908/Selvityksia93-2.pdf> [viitattu 4.2.2024].

Yannick G., Y., Magnusson Hanson, L., Vantilborgh, T., Janssens, L., Jones, S. K. & Hyde, M. 2017. Can volunteering in later life reduce the risk of dementia? A 5- year longitudinal study among volunteering and non-volunteering retired seniors. Research article. Saatavissa: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0173885> [viitattu 5.2.2024].

Yhdessä elämisen taito. Aineksia hyvien väestösuhteiden rakentamiseen kirkossa. Suomen ev.lut. kirkon julkaisuja 104. Kirkko ja toiminta. DKIR/328/06.02/2021. Jumalanpalvelus ja yhteiskunta. Kirkkohallitus. Helsinki. 2021.

10 KUVALUETTELO

Kuva 1. Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön merkitys maahanmuuttajien kotoutumisessa. Saario, M. & Salmikoski, M. 2024.

Kuva 2. Oletko saanut Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön kautta apua, tukea ja/tai ohjausta asioissasi? Saario, M. & Salmikoski, M. 2024.

Kuva 3. Kaipaisitko seurakunnan vapaaehtoistyöltä enemmän apua tai tukea? Saario, M. & Salmikoski, M. 2024.

Kuva 4. Tiedätkö, onko seurakunnalla tarvitsemasi kaltaista avun ja tuen tarjontaa? Saario, M. & Salmikoski, M. 2024.

Kuva 5. Kotka-Kymin seurakunnan vapaaehtoistyön vaikutukset maahanmuuttajien kotoutumisessa. Saario, M. & Salmikoski, M. 2024.

Kuva 6. Kotka-Kymin seurakunnan kyselyn tulokset avoimeen kysymykseen: millä vapaaehtoistyön toiminnalla on ollut sinun elämässäsi eniten vaikutusta? Saario, M. & Salmikoski, M. 2024.

Kuva 7. Jos olet saanut tukea, niin missä asioissa koet sitä saaneesi? Saario, M. & Salmikoski, M. 2024.

Kuva 8. Kestävän kehityksen tavoitteet. Ulkoministeriö s.a.